БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой

ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 120 (8340) | 1957 оной майн 23, четверг | Сэн 20 мүнгэн

КУКУРУЗЫН ЛЭ АШААР ҺҮ, МЯХА, НООҺО ЕХЭЭР АБАЖА ШАДАХАБДИ

СССР-эй Финансын министерствын мэдээсэл

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1957 оной Гүрэнэй урьһаламжа миллиард түхэригтэ гаргагдаһан байгаа. Майн 20-ной үдэшэлэн 14 ллиард 535 миллион 686 мянган түхэригтэ урьһаламжа захигдаад йгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабаряар СССР-эй Финансын нистерство хаа хаанагүй урьһаламжа бэшүүлхэеэ болихо гэжэ захиата үгөө.

СССР-эй Финансын министр А. ЗВЕРЕВ.

1957 оной майн 21.

Ажалшадай зунай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ

Арад түмэнэй ажана һайн, элүүр энхэ байдалые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ Коммунистическэ парти, Советскэ правительство онсо анхарал хандуулдаг. Ушар юуб гэхэдэ, арад зоной эрилтые хангахаһаа үлүү нангин юумэн манай партида, манай правительствода байхагүй.

Олон жэлдэ оролдосотой габшагайгаар хүдэлмэрилһэнэй удаа, үндэр наһатай боложо пенсидэ гарагшад, мүн ажалай, дайнай инвалидууд гүрэнэй зүгһөө тогтоогдомол тэдхэмжэ һара бүри абадаг. Ажалшадай амарха, аргаашуулхын тула хэдэн мянган курортнууд, санаторинууд нээгдэдэг, тэдэнэй нилээд олонииньн түхэреэн жэл соо хүдэлдэг байха юм.

Тэрээнһээ гадна, нютаг нютагай олохон колхозууд аятай зохид газарта гэр байрануудые барижа, гэшүүдээ забдатай, сүлөөтэй сагтань ээлжээгээр амаруулдаг байна. Жэшээлхэдэ, Курумканай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин дэргэдэ колхозууд хоорондын санатори нээгдэжэ, тэндэхи колхозникууд үбэл, зун илгадгүй үргэлжэ ээлжэлэн амаржа байдаг болонхой. Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай «Путь коммунизма» колхоздо өөһэдын санатори бии юм. Мүн баһа XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо тиимэ санатори эмхидхэгдэжэ байна. Өөһэдын санатори, амаралтын гэртэй колхозууд аймаг аймагта бии болоод байнхай.

Олон янзын ургамалнуудай һайха намаагаа дэлгэдэг, уһа булагуудай зорогон соогоо билтаран түхэдэг, наранай элшын элбэг ехээр сасардаг намжаа һайхан нажарай сагта ажалшадай амарха, бэеынгээ элүүрые бэхижүүлхэдэнь һайн байдаг. Тиимэһээ энэ зохид сагые эрхимээр ашаглахын тула эртээнһээ бэлдэхэ шухала.

Ажалшадай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ, курортнууд, санаторинуудта ошохо путёвкынуудые зүбөөр хубааха гэшэ профсоюзай комитедүүдэй аршун уялга мүн. Зунай задин хонгор сагта городууд болон тосхонуудай хүн зон эршэтэ габшагай ажалайнгаа һүүлээр, илангаа амаралтын үдэр, аглаг һайхан агаартай газарта ошожо һууха, хүхихэ, зугаалхые хүсэдэг гэшэ. Тиимэ хадань, амаралтын үдэр улад зоной олоороо сугларгдаг газарнуудта элдэб наада зугаа, нүүдэл наймаа эмхидхэхэ, транспортаар бүрин хангаха, футбол, волейболой ба бусад талмайнуудые түхеэрэжэ ябадал профсоюзна, комсомольско организацинуудай, культура гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүндэтэ хэрэг болоно. Һуурин тосхон бүхэн сад парктай, айл бүхэн газаагаа сэсэрлигтэй болохо гэжэ оролдохо ёһотой. Тиихын тула түрүүшын ээлжээндэ комсомолшууд-залуушуулай, мүн бүхы элдэбхитэдэй хабаадалгатай воскресниктүүдые хэхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэридэнь тэндэхи предприятинуудай, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд тодорхой туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Клубууд, Культурын ордонгуудай дэргэдэхи дуу, хүгжэмэй ба хатар танцын кружогуудта хабаадагшад элдэбхитэдэй хүсөөр концертнүүдые табибал бүришье һайн.

ГТО-гой нормо үгэхэ, мэргэнээр буудадаг болохын түлөө мүрысөөн, һур харбаха, городки наадаха, бүхэ барилдаха, гүйжэ урилдаха гэхэ мэтэ һорёо мүрысөө эмхидхэхэдэ янаб.

Зарим амаралтын үдэр хүршэ колхозууд гү, али предприятинуудай залуушуул сугларжа, элдэб янзын мүрысөө хэхэдэнь болохо бэшү. Олонитын эрилты хангаха, элдэбэй хэшээлнүүд улам бадаруулха шухала.

Сүлөө сагаа культурнаар үнгэргэхын ороно ухаа мэдээ алдатараа архи шудхажа, элдэб аяг ааша гаргадаг хуушан сагай хорото үлэгдэлые үндэһөөрнь үгы хэхын түлөө тэмсэлдэ бүхы арад зон хабаадаха зэргэтэй. Энэмнай ажалшадай сүлөө сагые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ нэгэ шухала талань бололсоно.

Ажалшадай амаралтые, бүхы зоной сүлөө сагаа культурнаар, бэе махабадта ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ асуудалда нютагай Соведүүд, тэдэнэй сэг үргэлжэн комиссинууд, бүхы депутадууд халуун анхарал хандуулха уялгатай. Энэ асуудал хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай, колхозникуудай суглаануудай дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаад, ойрын үдэрнүүдтэ бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Партийна организацинууд, бүхы коммунистнууд арад түмэнэй элүүр энхэ байдалай улам һайжаран хүгжэлгэдэ зорюулжа КПСС-эй XX съездын хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө үдэр бүри тэмсэжэ, энэ хэрэгтэ тохёолдоһон дутуу дундануудые эрид шууд зайсуулха, олониитын эдэбхи үүсхэлые саг соонь дэмжэн толгойлхо ёһотой.

Оронойнмнай таряалан дээрэ

САРАНСК, майн 22. (ТАСС). ордвагай АССР-эй колхозуудта дондонойхидо орходоо 12 мянган ктар ехэ газарта кукуруза тариг- ба. Тарилгаяа дүүргэһэн Торевскэ, Зубово-Полянска, мүн Козвско районуудай полинууд дээрэ куруза зурагар зурагараар ноорон гаража эхилээ.

КАЗАНЬ, майн 22. (ТАСС). Татарай колхозууд шэниисэеэ тарижа дүүргэбэ. Түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 30 мянган гектараар ехэ газарта шэниисэ таригдаа. Республикын зүүн урда оршодог колхозууд сахарна свёкло тариха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Залуушуулай үүсхэл

Манай колхоз хоёр жэл удаагуур кукуруза тарибашье, энэ ургамалай мүртэй һайн ургаса үшөөл абажа шадаагүйбди. Зүгөөр энээн тушаа элдэб һанал бодолнууд ябадаг: зарим хүнүүд манай эндэ хүйтэн байдаг тула кукуруза урганагүй гэдэг; нүгөө зарим үрэһээ таарүу сагта тариха, ургамалда харууха хэжэ шаданагүйбди гэлсэдэг байна. Манай эндэхи сагай уларил тиимэ тиитэрээ кукурузын ургахада таарамжагүй гэжэ хэлсэдэгнай буруу гэжэ һанагдана. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, манай нютагтай адлирхуу эрхэ байдалтай республикын олон колхозуудта кукурузын бараг һайн ургаса хураагдана бшуу. Түрүүшын жэлдэ эндэмнай кукурузын муугаар ургаад байхада нёдондо жэл би өөрөө газаагаа кукуруза тарижа, 80 эшэ ургуулһан байнаб. Газарайнь хүрьһэндэ наг шэбхэ холилсохоһоо бэшэ ондоо минерална үтэгжүүлгэ оруулаагүй һэм. Зүгөөр, хирэ-хирэ болоод лэ уһалжа байдаг байгааб. Тиинэмни кукурузын эшэнүүд хүнэй һарбайжа хүрэхэгүй үндэрөөр ургаа. Олонхи эшэнүүдтэ хүсэд һайнаар хатуужаһан эдеэнүүдтэй буурсагууд гараһан байна. Тариһан үрэһэнүүдэймни нэгэниншье хосороогүй һэн. Энээн дээрэһээ харахада манай эндэ кукуруза һайнаар ургаха байна. Минии һанахада, кукуруза ургуулагшад, нэгэдэхеэр, дан эртэ (майн һарын тэн багаар), газарай хүрьһэнэй хүсэд дулаасаагүй байхада үрэһээ таридаг, газараа хүсэд үтэгжүүлдэггүй, дутамагаар уһалдаг байгаа.

Һая манай колхозой комсомолшууд колхозойнгоо бүхы залуушуулые суглуулжа, саашадаа кукурузын һайн ургаса хайшан гэжэ ургуулхаб гэһэн асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. Манай залуушуулые энэ асуудал айхабтар һонирхуулаа. Суглаанда 300-гаад залуушуул суглараа. Тиигээд манай залуушуул кукурузын баян ургаса абахын тула ехэ үүсхэл оролдоро гаргаха гэжэ шиидхэн байна. Мүнөө жэл кукуруза ургуулгада 10 комсомолшууд хабаадахань. Эдэ хүнүүд мүнөө кукурузын поли дээрэ гараад, наг шэбхэ тараажа, түрүүшын уһалалга хэжэ байна. Тэдэнэр газар элдүүрилэлсээд, үрэһэ хүрэнгэ тарилсажа, бүхэли зундаа ургасын хойноһоо харууһалжа байха юм. Мүн намар ургаса хуралсажа, силос даралсаха байна. Эдэ хүнүүд мелиоратор мэргэжэлтэй комсомол Нестер Богдановай хүтэлбэри доро кукурузын полиие зундаа хэдэ дахин уһалха, нэмэлтэ тэжээл оруулха, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ юм.

Мүнөө жэл бидэнэр кукурузые һайнаар ургуулхабди гэжэ найданабди. Нёдондо зелёнко таригдаһан хүрьһэ һайнтай газар шэлэгдээ. Кукурузымнай полиин хоёр хажуугаар горхонууд урдажа байдаг. Тэдэ горхонуудһаа һубаг канавануудые татажа, бүхы полёо дуратай соогоо уһалжа байха аргатайбди. Энэ поли дээрэ мүнөө хабартаа 1000 гаран тонно наг шэбхэ гаргагдажа тараагдаба. Тиихэдэ мүн үрэһэ тариха үедөө газарай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй соонь оруулха байнабди. Һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ захиижа асаруулаабди. Бүхы поли тусхай сеялкээр, квадратно-гнездовой аргаар таригдаха юм. Урда, урда жэлнүүдэйхидэ орходоо мүнөө жэл үрэһэеэ нэгэ бага оройшог, май һарын 25-һаа эхилжэ, газарай хүрьһэнэй хүсэд һайнаар дулаасаһанай һүүлдэ тарихамнай. Иигээд байхадамнай кукуруза ябашье ургаха ёһотой гэжэ һанагдана.

Манай нютагта һүүлэй хэдэхэн жэл соо таригдаһан газааша энэ шухала ургамалые комсомолшууд-залуушуулай шефтээ абаһаниинь тон зүб гэжэ һанагдана. Комсомолшууд-залуушуулай шударгылаар ажаллаһанай ашаар манай колхоздо һүүлэй хэдэн жэл соо һү һаалга хэдэн дахинаар дээшэлээ.

Тиигээд мяха ехээр абадаг болохо тухай асуудалай хурсаар табигдаад байхада комсомольско организаци гахайнгаа фермэдэ комсомолшуудые зууршалан эльгээгээ һэн. Мүнөө фермымнай 4 гахайшадай 3-ниинь комсомолшууд. Энэ жэлдэ түл абалга, гахайнуудые шахалга хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар үнгэржэ байна. Жэл соо тушаагдаха ёһотой 200-гаад гахайн 100 гараниинь шахагдажа гүрэндэ тушаагдаа. Тушаагдаһан гахай бүхэн дунда зэргээр 70 килограмм таһатан байна.

Тиимэһээ манай залуушуул кукурузашье ургуулжа шадахал байха. Колхозоймнай правлени болон партийна организаци комсомолшууд-залуушуулай эдэбхи үүсхэлые хододоо дэмжэжэ, али болохоор туһалжа байдаг.

Н. Сутурин, Иволгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой комсомольско организациин секретарь.

Һаалишан К. М. Хайдукова

Зэдын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Клавдия Максимовна Хайдукова республикын колхозуудай һүнэй-товарна фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ үнгэрһэн долоо һарын дүнгөөр хоёрдохи һуури эзэлээ. Энэ хугасаада нүхэр Хайдукова үнеэн бүрнһөө 1510 килограмм һү һааһан байна. Тиин нёдондо жэлэй энэ үе соо түрүү һаалишан гурба дахин шахуу бага гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 584 литр һү һааһан байгаа.

Энэ жэлдэ һаалишан Хайдукова ямар аргаар ехэ һү һаанаб гэхэдэ, үнеэдээ эдеэлүүлхэ, зүбөөр харууһалха хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг. Үглөө үдэшэнииинь үнеэдтээ кукурузын силос дуран соонь эдюулнэ. Энэ шэмэ ехэтэ тэжээлые үнеэдэйнгээ һайса эдихын түлөө тэрээндээ таряа талханай зүйл холижо үгэдэг. Үнеэдһээ һаагдаһан һүнэй литр бүридэ 250 грамм концентрированнэ тэжээл үгэлсэдэг юм.

Түрүү һаалишан мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртөө хахад пүүд шахуу һү һаана. Зарим үнеэдһээ пүүд хүрэтэр һүн һаагдана. Һаалишан үнеэдээ һаахынгаа урда, мүн һаажа дүүргээд дэлэнгыень эрхэ бэшэ ниндхэрдэг заншалтай. Гадна үнеэдээ һайса уһалхые оролдодог.

Клавдия Максимовна нёдондо жэл үнеэн бүрнһөө 1573 литр һү һаажа, энэ жэлдэ 2000 литр һү һааха гэһэн уялга жэлэй эхиндэ абаһан байгаа. Мүнөө энэ уялгаа холо үлүүлэн дүүргэжэ, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байнхай.

Б. Гылыковэй текст,
А. Мантаевай фото.

Тарилгаяа дүүргэхэ дүтэлөө

Хориин МТС-эй (директорынь нүхэр Убеев В. П.) харьяата колхозууд урда жэлнүүдтэ орходоо мүнөө жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар, агротехническэ эрхим болзорто ябуулна. Эндэ эртын ороохото культурануудай тарилга дүүрэнхэй, мүнөө оройн культурануудай тарилга зарим колхозуудта дүүрэхэшье байна.

Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Баянов А. Б., парторганизациин секретарь нүхэр Дамбаев Д. Д.) гэшүүд Иван Суровойн хүтэлбэридэг тракторна бригадын механизаторнуудтай хамта эбтэй эетэй ажалаараа эртын болон оройн ороохото культурануудай тарилгые 1129 гектар талмай дээрэ тарижа дүүргэбэ. Эндэ һүүлшын дулаан үдэрнүүдэй болоходо шиигээ хүрьһэ ходоро сорьён шэниисэ, хара таряанай ногоон зүлгэ жэгдэ һайнаар гаража захалаа. Мүнөө тус колхоз огородой эдеэ, хартаабха һуулгажа эхилээд, һаяын эдэ үдэрнүүдтэ кукуруза тарижа захалхаяа бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хэжэ байна.

Мүн тиихэдэ Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэ Андрей Васильевай хүтэлбэридэг тракторна бригадын механизаторнуудай трактор, машинануудаа һаадгүй һайнаар ябуулжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһанай ашаар хара таряанай тарилгые гурбан хоног соо, 720 гектар шэниисэ тарижа, наймаан хоног соо шанар һайнтайгаар дүүргээ.

Илангаа трактористнууд Г. Шогдонов, В. Белоусов, Черноскулова, Васильев, Ефремов гэгшэд һайн ажалаараа шалгараа. Жэшээлхэдэ, трактористнууд нүхэд Шогдонов Ефремов хоёрой агрегат 30 га норман орондо 45—55 га хүрэтэр тарилга халаан соогоо хэжэ үзөө. Сеялщигүүд Д. Агильдин, Т. Смородников ба бусад тарилгынгаа шанарай түлөө оролдон ажаллаһа.

МТС-эй харьяата колхозууд тарилгын хүдэлмэриие урагшатайгаар ябуулхынгаа хажуугаар пар ба шэнэ газар ехээр хахална.

Ю. Чупов, «Улаан туяа» газетын харюусалгата секретарь.

Республика дотор хабарай тарилгын ябаса тухай

1957 оной майн 20-ной мэдээн

МТС-үүд	Ороохото культурануудай таригдаһаниинь (процентээр)	Тэрэ тоодо эртын тарилга (процентээр)	Наран сэсэг (гектараар)	МТС-үүд	Ороохото культурануудай таригдаһаниинь (процентээр)	Тэрэ тоодо эртын тарилга (процентээр)	Наран сэсэг (гектараар)
Ехэ-Куналейн	77,0	123,5	326	Ехэ-Кударын	49,7	110,9	—
Бага-Куналейн	66,8	105,3	118	Чесанын	48,9	104,1	156
Охин-Булагай	66,7	105,5	88	Эгэтын	48,6	118,3	—
Тарбагатайн	64,0	107,8	39	Бургалтайн	47,7	107,3	—
Бичурын	61,9	105,4	—	Хэжэнгын	47,6	103,2	—
Хамнигадайн	59,5	116,2	32	Курбын	47,1	88,0	—
Хонхолойн	59,2	106,5	26	Хэрэнэй	45,6	101,8	—
Закаменай	58,0	99,8	114	Ториин	45,5	97,4	87
Жэрэмэй	57,1	98,5	14	Цагаан-Усанай	44,2	97,4	81
Кабанскын	56,8	99,0	340	Иволгын	43,9	85,1	30
Итанцын	54,6	103,2	—	Үшөөтэйн	43,7	102,2	161
Хориин	54,3	105,9	—	Сүхын	42,1	107,7	397
Суулгын	53,7	107,8	—	Сэлэнгын	39,8	108,1	73
Түнхэнэй	53,5	100,2	116	Погранична	38,7	91,1	39
Гашейн	51,6	107,6	50	Нарһатын	38,7	132,4	—
Саянтын	51,2	98,8	83	Баргажанай	38,5	91,5	—
Темлюйскэ	50,9	100,4	366	Хүнтэйн	37,2	80,2	105
Шэнэ-Бэреэнэй	50,5	97,3	42				

РСФСР-эй Баруун-Хойто хубиин областьнуудай, автономно республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

ЛЕНИНГРАД, майн 21. (ТАСС). Архангельскын, Великолукскын, Вологдагай, Калининградай, Костромагай, Ленинградай, Мурманскын, Новгородой, Псковой, Ярославлиин областьнуудай, Карелиин болон Коми АССР-эй колхозуудай түрүүшүүл, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд — хамта дээрээ 2 мянга шахуу хүн майн 21-дэ Таврическа ордон соо сугларaa. Тэдэнэр хүдөө ажахын үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые согсолжо, мяха, һү болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые мүнөө жэлдэ улам ехээр абаха талаар бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлхын тулада сугларaa. Латвиин, Литвын, Эстониин ССР-нүүдһээ ерэһэн айлшад зүблөөндэ хабаадалсана.

КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой президиумдэ харагдахадань, зүблөөндэ хабаадагшад тэрэниие халуунаар угтаа.

РСФСР-эй хэрэгүүдые эрхилдэг КПСС-эй ЦК-гэй бюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр В. П. Мыларщиков богонихон үгэ хэлэжэ, зүблөө нээгээ.

КПСС-эй Ленинградай обкомой секретарь нүхэр Ф. Р. Козлов эгээн түрүүн үгэ хэлээ. Хоёр жэлэй урдатээ РСФСР-эй Баруун-Хойто хубиин областьнуудай, автономно республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ хүдөө ажахынь гээгдэнги байһанай түлөө, мал ажалай продуктнуудые багаар абадаг байһанайнь түлөө Ленинградай областиие Н. С. Хрущев тон зүб шүүмжэлһэн байгаа гэжэ нүхэр Козлов хэлэбэ. Ленинградай партийна организаци колхоз, совхозуудаа бэхижүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хээ. Тиигэжэ хүдөө ажахынь һайжарһан байна. 1953 оноһоодо орходоо 2 үлүүтэй дахин ехэ һү, нэгэ хахад дахин шахуу ехэ мяхан, үндэгэн абтаһан байна.

Бии байһан арга боломжонуудаа, зөөри хогшолоо хаража үзөөд байхадаа, колхознигууднай энэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 225 центнер һү, 25 центнер мяха абаха гэһэн уялга абаа. Мүнөө энэ уялгань дүүргэгдэжэ байна гэжэ Ф. Р. Козлов тэмдэглэбэ.

Хүдөө ажахые эрид ехээр һайжаруулхын тулада колхознигуудые, совхозуудай болон машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдые областиин партийна организаци хэр зэргэ элсүүлнэб гэжэ КПСС-эй Калининградай обкомой секретарь нүхэр В. Е. Чернышев хөөрөө.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалтын түйлагдаашье һаа, областинимнай хараа ажал, мүн мал ажалынь үшөөл хүсэд һайжараадүй байна гэжэ КПСС-эй Костромагай обкомой секретарь В. А. Флоренгьев хэлээ. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ мүнөө тусгаар ехэ анхарал хандуулагдана. КПСС-эй Новгородой обкомой секретарь Т. И. Соколов, КПСС-эй Псковой обкомой секретарь М. Я. Канунников, КПСС-эй Вологдагай обкомой секретарь И. С. Латунов болон Ярославлиин областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. П. Кузьменко гэгшэд мэдээсэлнүүдые хээ.

Зүблөөн үргэлжэлһөөр.

ОКТЯБРИИН ТУГ ДОРО

Февральска революциин урда тээ Нэршүүгэй уурхайнуудта хатаржаанай хүдэлмэри хэхэ гү, али түрмэдэ һууха болзоро дүүргэһэн олон хүн Бурят-Монголдо политическэ сүлэлгэдэ байһан юм. Тэдэнэй дунда большевигүүдэй партиин элитэ ажал-ябуулагшад, Гүрэнэй II думын дүрбэн депутат байһан юм.

Жэшээлхэдэ, 1902 онһоо большевик, Гүрэнэй II думын депутат, Лондондо болоһон партиин V съездын делегат В. М. Серов, 1905 онһоо хойшо партиин гэшүүн, Гүрэнэй хоёрдохи думын депутат Е. А. Петров, 1906 онһоо большевик В. А. Чащин, Гүрэнэй II думын депутат, 1905 онһоо большевик, хүдэлмэришэн Н. К. Юдин гэгшэд Дээдэ Үдын большевигүүдэй дунда хүдэлжэ байһан юм. Тэдээнтэй хамта профессионал-революционер, 1903 онһоо большевик, РСДРП-гэй Петербургска Комитедэй гэшүүн А. М. Буйко, 1903 онһоо большевик, 1904—1907 онуудта Саратовска, Бакинска комитедүүдэй гэшүүн ябаһан Т. М. Сентарецкий гэгшэд Дээдэ Үдэдэ хүдэлжэ байһан юм.

Дээдэ Үдын большевигүүд Бурят-Монголдо дэлгэржэ байһан хүдэлмэришэд, таряашадай революционно хүдэлөөе толгойлдог байба. Тэдэнэй зариманиинь ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд боложо һунгагдаһан байгаа. В. М. Серов —Дээдэ Үдын Соведэй түрүүлэгшээр, Е. А. Петров—ниитын эмхинүүдэй Комитедэй түрүүлэгшээр, А. М. Буйко — Дээдэ Үдэ городой эрхилэгшээр һунгагдаһан юм.

Дээдэ Үдын большевигүүдэй организаци түбэй газартай холбоо барисаатай байгаа. Жэшээлхэдэ, Е. А. Петров Петроград командировкодо ошожо ерэһэн юм. Соведэй гэшүүдэй гуйлтаар Петроград ошоһон тухайгаа Дээдэ Үдын Соведэй 1917 оной апрелиин 27-ой зублөөн дээрэ хөөрэһэн байна. Тус зублөөнэй протокол соо иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Сагайнгаа бага байһан дээрэһээ хүдэлмэришэд болон солдадуудтай үсөөн уулзаһан байна. Тиигэбэшье уулзаһан, зугаалһан лэ хүнүүд баяр түрүүлмэ үгэнүүдые хэлээ гэжэ нүхэр Петров хөөрэбэ.

Революционно сэрэг болон хүдэлмэришэд туйлан абтаһан эрхэ сүлөөгөө хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн байна.

Мүн тэрэшэлэн буржуйнар, тэдэнэй хэблэл баримтануудые хазагайруулжа, хардаһан гүрдэһэн үгэ хүүр түб хотодо тараадаг байгаа... гэхэ мэтэ».

Буржуйнарай, меньшевигүүд болон эсернүүдэй худал хуурмаг үгэнүүдые элишэлхэ, мүн В. И. Ленин тухай үнэн ушарые хүдэлмэришэд, таряашадта ойлгуулха талаар Дээдэ Үдын большевигүүд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Ленинскэ шангай лауреадууд

МУСА ДЖАЛИЛЬ

Татар арадай үнэн сэхэ хүбүүн Муса Джалилиин эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээд, немецкэ фашистнуудай маобитска «мэшээг» гэгдэдэг аюултай муухай түрмэ соо баатарай үхэлөөр наһаа дүүрэһыень дүрбэн жэлэй урда тээ дуулаа бэлэйбди. Тиихэдэ поэтсэрэгшэ Муса Джалильда Советскэ Союзай Геройн үндэр дээдэ нэрэзэргэ олгогдоо һэн.

Муса Джалиль 1942 ондо Волховско фронт дээрэ дайнда ябатараа хүндөөр шархатаад, дайсанай һабарта ороһон юм. Хариинхидай богоол болонхаар, бэеэ хорлохо гэхэдэнь, «хани нүхэр—ташуур буунь аараад һүрэбэгүй». Баатар сэрэгшэ галзуу дайсадта хэдыш хэһээгдээ, зобоогдоо һаа, зүрхэ зоригоо хухараагүй һэн. Фашистнуудта ехээр зэбүүрхэн, тэмсэлээ ондоо эрхэ байдалда үргэлжэлүүлээ бэлэй. Бариянда байһан советскэ хүнүүдэй дунда политическэ хүдэлмэри ябуулдаг, дүлэтэ шүлэг зохёолнуудаа бэшэжэ, нүхэдөө зоригжуулдаг, дайсанда эсэргүү тэмсэлдэ уряалдаг бэлэй.

Тэндэ байхадаа Муса Джалилиин бэшэһэн шүлэгүүдэй хоёр дэбтэрые Бельгиин партизан Андре Тиммерманс наринаар хадагалаад, дайнай һүүлээр наашань эльгээһэн байгаа. Тиигэжэ бидэнэр «Маобитска дэбтэр» гэһэн поэдэй хүсэ зориг түгэлдэр шүлэгүүдые эгээн түрүүнээ уншаа бэлэйбди.

Тээсэгэн баяртай мэдээсэл дуулаа һэмнайбди: Муса Джалиль Ленинскэ шангай лауреадай үндэр дээдэ нэрэзэргэдэ хүртөө.

Муса Джалилиин «Маобитска дэбтэр» номые бурят хэлэн дээрэ хэблэхэ гэжэ поэт Гунгаа Чимитов ородһоо оршуулжа байна. Мүнөө оршуулагдаһан хоёр шүлэг толилхомнай.

Аялга дуунуудни

Аялга дуунуудни, сээжэдэм мүндэлэн түрөөлтэ,
Аба орондом замхангүй хододоо ханхиныт!
Эрхэ сүлөөтэйгөөр дүлэтэн байхаар гараалта.
Энэ юртэмсэдэ удаан наһа наһалыт!

Дура сэдьхэлээ, шадабаряа, арюун нёлбоһоо
Дууһынь тандаа, зүрхэнэйм дуунууд, найдаалби.
Замхаа һаатнай—арадтаа мартуулан хосороолби,
Зэдэлһээр һаатнай—амиды мэндэ зандаалби!

Сээжэ зүрхэнэйнгөө, арад зонойнгоо зарлигаар
Сэгээн гэрэл дуунууд соогоо носоогооб.
Аялга дуумни нүхэдэйм зүрхэ һэргээгээ,
Аюулта дайсаниие хүсэтэ дуумни һүнөөгөө.

Нимһал баярые, жэжэ дорой жаргалые
Наадалан энеэжэ, омог дуугаа татанаб.
Үнэн сэхэ һайхан хэрэг, шуналые
Үрэ зүрхэнһөө аялга дуугаар магтанаб.

Хахасалгынгаа эгээл һүүлшын амин дээр
Хатуу тангаригаа дүүргэхэ гэбэл зүрхэмни:
Эхэ орондоо дуугаа ходо зорюулдаг һэм,
Эхэ орондоо ами наһаяа үгэхэмни.

Хабарай тунгалаг үдэшэ тухай дууладаг һэм,
Хатуу тэмсэлдэ ороходоо дуугаа дуулаалби.
Эзэрхэг алууршын далайһан һүхэ доронь
Эгээл һүүлшынгээ дууе бэшэжэ һууналби.

Эрхэ сүлөөдэ дуумни намаяа дурдуулаа,
Эрэлхэгээр тэмсээд үхэ гээд дуумни захинал.
Арад зон соогоо дуун мэтээр ажаһуугааб,
Тэмсэлэй дуу хүгжэмөөр үхэлни ханхинахал.

Хүлисыш даа, Эхэ оромни!

Хүлисыш даа намайгаа, Эхэ оромни,
Хүбүүдэйнгээл нэгые хүлисыш даа.
Соробхилон байһан дайн байлдаан соо
Солдат янзаар үхөөгүйб, хүлисыш даа.

Шамдаа урбаа гээд хэн намайе хэлэхэб?
Шэрүүн муухайгаар хардахаа хэн зүрхэлхэб?
Айгаагүйб зааханшье: Волхов—гэршэл даа.
Ами наһаяа гамнангүй дайлалдааб.

Бомбын шанга тэһэрээн нэерээн соо
Боолто хүреэлгэдэ ороод байхадаа,
Нүхэдэйнгөө шархые, үхэлые харахадаа,
Нюур шарайгаа огто хубилгаагүйб.

Харгымнай хаагдаа гэжэ мэдэхэдээ,
Хара нёлбоһоо адхаруулаагүйб.
Иигээд лэ үхэлэйнгөө сагые тоолооб,
Иигээд лэ һалааб гэжэ тухайлааб.

Абарагдахаб гэжэ хүлеэгээ, һанаагүйб.
«Ала! һалга!»—гээд үхэлөө дуудааб.
«Бузархан дайсанай барлаг бү болоһойб,
Бушуухан эндэм хороо!» гээд гуйгааб.

һамгандаа, гэртээ бэшэг бэшэхэдээ:
«һанаагаа бү зобо,—гэдэг бэшэ һаалби,—
һүүлшымниш дуһал шуһан гоожог,
һүлдэ тангаригаа бузарааха-гүйлби.

Шуһата дайнда мордожо ошоходоо,
Шүлэгөөрөө тангариг үргөө бэшэ һаалби.
«Эхэ оронойнгоо жаргалай түлөө
Энеэбхилһээр үхэхэ»,—гээ бэшэ һаалби.

Үнэн инагни, халуун дураншни,
Үхэлтэ шархыем эдэгээдэг бэлэйл.
Ганса шамдаа, орондоо дуратайб гээд,
Газар дээрэ шуһаараа бэшэхэб.

Эхэ оронойнгоо түлөө үхэхэдөө би
Энхэ түбшэн байхаб гээ һэм.
Сохилхоо болижо байһан зүрхэндэм
Мүнхын уһандал тангариг лэ энэм.

Үйлэ заяамни намаяа гасаалаа:
Үхэл намайе абангүй гараал,
һүүлшын үедэ—буумни аараа,
һүрэжэ үгөөгүй—намдаа урбаал...

Могой өөрыгөө хадхажа аладаг,
Бүргэд үхэдэг хабсагай мүргөөд...
Бүргэдэй үхэдэг үхэлөөр үхэхэ
Бүргэд байгаагүй аалби иихэдээ?

Бү маргыш даа, Эхэ оромни, этигыш,
Бүргэдтэл хатуу зоригтой бэлэйлби.

Далан сажан гүнзэгы нүхэ руу
Даляа хумяад унахаар бэлэмби.
Хайшан гэлтэйб теэд? Саг дээрээ
Хани—ташуур буумни аараал.
Шунахай дайсан барижа абаал намай,
Шуһан мүрыем шорой хушаал...

...Адаалхай түмэр татаатай хана соо
Амиды мэндэб, дуунуудниш амиды:
Шархатаһан бүргэд зүрхэмни саанаһаа
Шунахай дайсадые үзэн яданги.
Адаалхай түмэр дээгүүр үүр сайжа,
Анда нүхэдэйм тугтал ялалзаа.

Шуһа жүрөөдэһэн хоро үһөөгөөр
Хашалганда ороһон зүрхэм улайраа.
Харанхы һүнидэ ехэ найданаб:
Тэрьелхэб эндэһээ август һарада.
Эзэрхэг дайсанаа үзэн ядадаг,
Эхэ орондоо дуралдаг хадаа.

Хани нүхэдтөө ехэл найданаб:
Харатан дайсанда эсэргүүсэн тантаяа
Ээм ээмээ түшэлсэн тэмсэхэ
Эрхэ намдаа олгыт, нүхэдни!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Вьетнамай Демократическа Республикада айлшалжа байна

ХАНОЙ, майн 21. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай Вьетнамай Демократическа Республикада айлшалжа байһан ушартай дашарамдуулан, Ханойн захиргаанай комитет Советскэ Союз Вьетнам хоёрой хани барисаанда зорюулан майн 21-дэ митинг хээ.

Сэлмэг хонгор үглөөгүүр. 1945 оной сентябриин 2-то Вьетнамай Демократическа Республикын байгуулагдаһан тухай баяр ёһололой оршон байдалда Президент Хо Ши Минэй соносхоһон Ба-Динь талмай тээшэ ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд — хүдэлмэришэд, гүрэнэй эмхи зургаануудай албахаагшад, һурагшад, город тойроной таряашад таһалгаряагүйгөөр ошожол ошожол байна. К. Е. Ворошиловай, Хо Ши Минэй портредүүд хаа хаанагүй харагдана.

Нютагай сагаар үглөөнэй 6 час 30 минута. Хо Ши Мин, К. Е. Ворошилов, Ш. Р. Рашидов, В. П. Елютин, Н. Т. Федоренко, М. В. Зимянин, Вьетнамай Демократическа Республикын национальна суглаанай Саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Тон Дык Тханг болон ДРВ-гэй гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшадай трибуна дээрэ харагдахадань, сугларагшад «ура» хашхаран, нэрьемэ шангаар альгаа ташан тэдэниие угтаба.

Ниислэл хотын захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ д-р Чан Зуй Хынг гэгшэ үгэ хэлэжэ, митинг нээгээ.

Һүүлээрнь нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, К. Е. Ворошилов үгэ хэлээ.

Хүндэтэй ехэ айлшанаа һайн һайханаар угтаһанайнь түлөө ниислэл хотын ажалшадта Президент Хо Ши Мин баясхалан хүргэбэ. Вьетнам болон Советскэ Союзай таһаршагүй хани барисаатай байһыень эли тодоор харуулһан энэ митингдэ 100 мянга гаран хүн хабаадаа.

ХАНОЙ, майн 21. (ТАСС). Митингын дүүрэһэнэй һүүлээр К. Е. Ворошилов президент Хо Ши Мин хоёр, эдээнтэй сугтаа ябалсаһан хүнүүд ороной провинцинуудай ажалшадай, Ханойн хүн зоной болон Вьетнамай бага яһатанай түлөөлэгшэдэй делегацитай уулзаһан байна. Энэ уулзалган К. Е. Ворошиловай байдаг газарта болоо.

Вьетнамай арадта туһаламжа үзүүлдэг байһанайнь түлөө тэндэ сугларагшад советскэ арадта баясхалан хүргэжэ амаршалаа. Советскэ Союзай дүй дүршэлые хэшээ оролдолго ехэтэйгээр һургаал бо гожо байхабди гэжэ тэдэнэр хэлэ Ханойн ажалшад К. Е. Ворошилов та торгон дээрэ оёһон тэрэнэй порт рет бэлэглээ.

Нүхэр К. Е. Ворошилов һайха наар угтаһанайнь түлөө Вьетнама ажалшадта үнэн зүрхэнһөө баясха лан хүргөөд, тэдээниие советск арадай зүгһөө ахадүүгэйхеэр амар шалаа. Вьетнамда ажаһуудаг бүх яһатанай түлөөлэгшэд сугларагша дай дунда байба гэжэ нүхэр Воро шилов ханангяар тэмдэглээ. Вьетна май Демократическа Республикы шухала зорилгонуудые, арад зоно һанал эрмэлзэлгые бодото дээрэ бэелүүлхын тулада бүхы арад зо ноо нэгэн бүлэ болгон нэгэдүүлэ гээшэ тон ехэ удхашанартай гэж К. Е. Ворошилов онсолон тэмдэ лээ.

Баяртайгаар амаршалжа, нүхэдэ ёһоной хүсэлэнгүүдые хэлэһэ нэйнь түлөө Президент Хо Ши Ми нүхэр К. Е. Ворошиловта баясха лан хүргөөд, шэнэ общество бай гуулха замдань ушарха бүхы бэрх шээлнүүдые Вьетнамай арад даба гаража, Эхэ ороноо эбэй ёһоор н гэдүүлжэ шадаха бэзэ гэжэ найда жа байһан тухайгаа хэлээ. Сугла рагшад президентын эдэ үгэнүүды һайшаагаа.

ХАНОЙ, майн 21. (ТАСС). Май 21-нэй үдэшэлэн Вьетнамай Демо кратическа Республикын Президен Хо Ши Мин СССР-эй Верховно Со ведэй Президиумэй Түрүүлэгш К. Е. Ворошиловта айлшаар ошоо

Халуун дулаанаар, нүхэдэй ёһоо үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ национальн суглаанай саг үргэлжын комитедэ түрүүлэгшэ Тон Дык Тханг, Г даадын хэрэгүүдэй министрын ор логшо Унг Ван Хием гэгшэд Вьет намай талаһаа хабаадаа. Ш. Р. Ра шидов, В. П. Елютин, Н. Т. Федо ренко, М. В. Зимянин советскэ тала һаа хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

Һүүлээрнь ДРВ-гэй премьер-ми нистрын орлогшо Фан Ке Тоа СССР-эй Верховно Соведэй Прези диумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Вороши ловай болон тэрээнтэй сугтаа ябал саһан хүнүүдэй хүндэлэлдэ уулза га хээ. Фан Ке Тоай К. Е. Вороши лов хоёр энэ уулзалган дээрэ үг нүүдые хэлээ.

Хани халуун, нүхэдэй ёһоно үнэн сэхэ хөөрэлдөөнэй оршон бай далда уулзалга үнгэрөө.

„Парижые абаһанай түлөө“ медаль олдобо

АСТРАХАНЬ, майн 21. (ТАСС). Василий Крупнов өөрынгөө ургуулһан сэсэрлиг сооһоо нэгэ түмэр юумэ олобо. Шорой тооһонһоо энэ юумэеэ сэбэрлэхэдэнь энэнь мүнгэн медаль байгаа. Тэрэ медалиин нэгэ таладань лаврово венок үмдэхүүлэнхэй хүнэй толгой һиилэгдэнхэй. Нүгөө таладань «1814 оной мартын 19-дэ Парижые абаһанай түлөө» гэжэ бэшээтэй. Энэ һонин медалиин Астраханиин газар дээрэ олдоһониинь тушаан боложо тохёолдоһон ушар бэшэ. Түүхын ёһоор 1812—1814 онуудта Астраханиин губернидэ байгуулагдаһан морин сэрэгэй һайн дуранай хоёр полк Наполеоной сэрэгүүдтэй тулалдаһан байгаа.

Арга боломжонь адли—ажалайнь дүн ондоо

Закаменай аймагай Михайловка тосхоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Хамниин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ хоёр колхоз хүршэ ажаһуудаг. Эдэнэр хүршэ байхаһаа гадна, газар уһаараа, сабшалан хадалангаараа болоошье һаа, хэниинь хэндээшье атаархахаар бэшэ юм. Хүн зонойнгоо тоогоортшье болоходоо эдэ хоёр колхоз адлирхуу байха. Хэрбээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 250-яад үрхэтэ айлтай һаань, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 260-аад үрхэтэ айлтай бшуу. Бүхы дээрээ хэрбээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 3 мянгаад шахуу гектар таряа таридаг һаань, нүгөөдэ колхозынь баһал тэды тойрон хэмжээнэй тарилга хэдэг байха юм. Адуу малаараа баһал адлирхуу.

Теэд хэршье адли эрхэ байдалтай, хэршье адли зөөри шадалтай, хэршье тэнсүү арга боломжотой һаа, энэ хоёр колхозой ажалай үрэ дүнгүүд тад ондоо байба.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 570 мянган түхэриг олзо доход Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой абахадань, харин Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нэгэ миллион үлүүтэй гэхэ гү, али ондоогоор хэлэхэдэ хоёр дахин шахуу ехэ олзо доходтой байһан юм. 1955 онойхиһоо Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хоёр дахин ехэ һү һаажа абахадань, харин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид үнеэдһээ ашаг шэмэ өөдтэй ехээр абажа шадаагүй.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид нёдондо нилээд ехэ барилга бүтээгээ. Үнеэдэй типовой хоёр байра, тугалай байра, клуб, гараж, колхознигуудай ажаһууха хэдэн арбаад гэрнүүдые бариһан байна.

Олзынгоо зэргээр хамниинхид нүгөөдэ михайловкынхидһаа ажалта үдэртөө нилээд ехэ мүнгэ зөөри, хүдөө ажахын продукт хубаагаа.

«Бидэнэр юугээр дутуубибди. Хамниинхидаар мүрысөөд үзээлши, даб гэһээр орхигдоошье һаа, эшэгүүритэй юумэ юун байгааб» гэлсээд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхидтой мүрысэжэ захалаа бэлэй, Зүгөөр мүрысөөншье абаһаар һайнаар дэлгэрээдхёогүй, Тэрэнэй түлөө нэн түрүүн партийна организаци харюусаха ёһотой байгаа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь байгааша Тогтохо Балданов малшадай дунда мүрысөө дэлгэрүүлжэ бираашьегүй, дэлгэрүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоошьегүй, «амяа хараад, бэеэ хуряагаад» ябажа байдаг байгааха. Партиин айком хэдышье болотор иимэ ябадалтай эбсэжэ байхань бэ, Тогтохо Балдановай орондо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретаряар КПСС-эй айкомой инструктор байһан нүхэр Тарбаевые һаяшаг һайшаан дурадхаа.

Мүн Михайловкын колхозой хуушан түрүүлэгшэ һууридаа таарахаяа болижо, залуу ветврач Николай Николаевич Щербаков түрүүлэгшээр һаяхан һунгагдаа.

...Самсаал. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой центрһээ гараад, зүүн хойто зүг барижа, 20-ёод километр шахуу ябахадаа, хоёр хадын хүнды болоод, хойшоо зурыһан харгы дахахада, уданшьегүй малай байрანууд харагдажа захалха. Наада захын хониной байра аладтаад ябатарнай, адуунай байра болоод, саада тээнь километр үлүүтэй ябаһаар, үнеэдэй шэнэхэн байра, мүн малшадай ута сагаан гэр ялбайжа харагдаба.

Һуурин хүнүүд энээниие Самсаалай гүүртэ гээд, эндэхи газарайнь нэрээр нэрлэдэг. Энэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эбэртэ бодо малай гүүртэ юм.

100 үнеэдэй байха типовой дорюун һайн байра нёдондо колхозой дархашуул эндэ ойрохон зуура бариһан байгаа. Мүнөөшье эндэ барилга үргэлжэлүүлэгдэһээр. Мүнөөхи ута сагаан гэр нэгэ һарын туршада баригдажа, майн 1-нэй һайндэрөөр малшад шэнэ байрада ороо. Мүн баһа хошоод-хошоод квартиратай хоёр шэнэ гэр мүнөө эндэ зэргэ баригдажа байна. Тэдэнэр июнь соо бүтээгдээд байха гэлсэнэ.

Энэ түрүүшын шэнэ гэрэй дундахи таһаг культбаза болгогдожо, стол, һандайнууд табигдажа, һара соо һаалишадай һааһан һүнэй дүнгүүд согсологдожо, «Дайшалхы хуудаһан» гаргагдажа байба.

Үглөө үдэрынь Илалтын үдэр байгаа. Энэ үдэр самсаалайхид айлшадые хүлеэжэ, ехэтэ тухагүй байба. Хүршэ Михайловкын колхозой малшад эндэ ерэжэ, эдэ хоёр колхозой малшад һү һаалгаар ажахын энэ жэлэй 7 һарын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ ёһотой байгаа. Хүлеэһээр байтар айлшадшье ерэбэ, хоёр тээһээ хамтаржа 60-аад шахуу хүн сугларба. Зублөөн нээгдэжэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Хубановта үгэ үгтэбэ.

Малай үбэлжэлгын ямараар үнгэргэгдэһэн, түл түрсэеэ хэр зэргээр абажа байһан, ажахын 7 һарын туршада хэды шэнээн һү һааһан тухайгаа түрүүлэгшэ хөөрэжэ үгэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ нүгөөдэ колхозой түрүүлэгшэ Н. Н. Щербаков баһал энээн тушаа тогтон хэлэбэ.

Эдэ колхозуудай үнеэд хоорондоо ямаршье илгаагүй, адли үүлтэрэй. Гэбэшье, һү һаалгаар тэдэнэй хоорондо ямар ехэ илгаатайб!

Ажахын үнгэрһэн 7 һарын туршада хэрбээ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үнеэн бүриһөө 367,9 литр һү һааһан байгаа һаань, харин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад энэ хухасаа соо һаамхай үнеэн бүхэнһөө оройдоо 182,8 литр һү һааһан байна. Харин Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишад Соня Санжанова, Прасковья Дамбаева, Бальжит Шагдурова болон бусад үнгэрһэн 7 һара соо үнеэн бүриһөө 700—870 литр һү, харин гансахан апрель һара соо 120—125 литр һү һаагаа ха юм.

Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишад Полина Викулова, Дулгар Цыденова ба бусад үнеэн бүриһөө 250—300 литр һү ажахын 7 һара соо һааһан байна. Гэхэ зуура, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой адаг һаалишад лэ эды шэнээн һү энэ үе соо һаагаа. Аб адли фермэнүүд — тад ондоо дүнгүүд!

— Ажахын үнгэрһэн 7 һарын туршада дунда жэшээгээр үнеэн бүхэнһөө 200 шахуу литр һү танай колхозойхиһоо багаар һаагаад байнабди,—гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эбэртэ бодо малай гүүртые даагша нүхэр Яньков ажаглан тэмдэглэбэ.—Һү һаалгаар яахадаа бидэнэр иигэжэ гээгдэнэбибди. Хайшан гэжэ һү ехээр һаадаг болохо ушартайб. Өөһэдынгөө дүй дүршэл тухайда хөөрэжэ үгыта.

— Һү ехээр һаадаг болохо гэжэ михайловкынхидэй хүсэжэ байһаниинь һайшаалтай,—гээд Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эбэртэ бодо малай фермые даагша нүхэр Буянтуев эхилбэ. — Малһаа ашаг шэмэ ехээр абаха гээшэ нэн түрүүн оролдолгын хүсэн ха юм. Тиимэһээ малшадта ехэ анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые һайтар дэмжэхэ тон шухала байна.

— Танай колхозой правлени, партийна организаци малшадые урмашуулгын ямар хэмжээ абадаг бэ?—гээд хамниинхид михайловкынхидтэ хандана.

— Мүнөө хүрэтэр урмашуулгын ямаршье хэмжээн абтадаггүй байгаа. Адуу малһаа ашаг шэмэ багаар абадаг тула нэгэшье һаалишанда, нэгэшье хонишондо ямаршье шагналта үгтөөгүй,—гээд түрүүлэгшэ нүхэр Щербаков харюусаба.

— Бүхэли колхоз дотор түрүү малшад байгаагүй гэжэ яажа болохоб.

— Зүб даа. Урмашуулгын хэмжээнэй абтадаггүй байһаниинь алдуутай гээшэ бэзэ,—гээд Николай Николаевич дабтана.

—Танай гүүртэ нёдондо хэды шэнээн силос дараа һэм?—гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэ малшан асууна.

— 640 тонно силос, тэрэ тоодо 200 тонно зелёнкын силос дараһан байгаабди.

— Зелёнкын силос шэмэтэй бэзэ?

— Һайнаар дарагдаһан ямаршье силос шэмэтэй ха юм.

— Бүхы тугалнуудаа эхэнүүдһээнь һалгаажа түлжүүлнэ гүт? — гээд Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нэгэ малшан асууба.

— Үгы даа. Дүрбэн гүүртымнай нэгэндэнь лэ энэ арга метод хэрэглэгдэдэг боложо байна.

Тиигэжэ бэе бэеһээ элдэб асуудалнуудые асуулсажа байгаад, хоёр колхозой малшад өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри тушаа нилээд удаан хөөрэлдэбэ.

Мал ажалай түрүү арга методуудые шудалхын, малаа зүбөөр харууһалхын, эдеэлүүлхын шухала байһан тухайда, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула юу хэхэ байһан тухайгаа, энэ зунай үедэ һү хайшан гэжэ ехээр һааха тухайгаа хөөрэлдэбэ.

Тугалнуудаа бултыень эхэһээнь һалгаажа түлжүүлдэггүй, малшадые урмашуулгын хэмжээнүүдые хэрэгсээдэггүй ушар танай колхозой һү багаар һаадагай гол шалтгаануудай нэгэниинь болоно гэжэ хамниинхид Михайловкын малшадта мэдүүлбэ.

Хоёр колхозой малшадай уулзалга дүүрэхэ дүтэлжэ байна.

Партиин айкомой секретарь нүхэр Субанов 25 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр мал ажал дээрэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Дулма Жамбаловна Гырыловадэ БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота барюулба. Удаань Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна организаци малшадай мүрысөөндэ илаһан Шомойхын гүүртэдэ дамжуулгын Улаан туг барюулба. Энэ тугые хүндэтэйгөөр хүлеэжэ абаха зуураа, гүүртые даагша Дашинима Норбоев: «Бүхэшэг гарта энэ туг оробо гэжэ мэдэгты»,—гээд сугларагшадта хандана. Һү ехээр һааһан эрхим һаалишад П. Дамбаева, Б. Шагдурова, С. Санжанова, Ц. Будаева болон бусад хамта 10 гаран малшад мүнгэн шанда хүртэбэ.

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партийна организаци эрхим хонишон Д. Гырыловада мүнгэн шан үгэбэ.

Хойшодоо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, мүрысөөгөө шалгаха гэжэ хэлсээд малшад тараба.

Ц. МИТЫПОВ.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

...риг сэбэрые сахиха

...хаменай аймагай Михайловкын ...погой дежурна магазин соо ...сагһаа хойшо үлгөөтэй байдаг ...ат уншабалтнай:

...илээмэн бэлээр муухай боло... угаагдаһан сэбэр мэшээгтэ ...ы!»—гэжэ тээхэгэр томо үзэ...ээр тэмдэглэгдэһэн байдаг.

...эхэтэй хамта, МТС-эй пекарни...лааша тэргын торшогоноон аяар ...аһаа соностоод, бооҙиин бол...ой харгыгаар ухаа тооһон ...ялна...

...шан зээрдэсэ хараа харааһаар, ...айловкын дежмаг хүрэжэ ерэ...э хилээмэ зөөдэг Серафим үб...бээрээ байжа байба. Тэргынгээ ...охи муухай хара брезент· һэ...э, тооһондо дарагдаһан томо то... бүүлхэнүүдые харалшаһан ...тигтээ хормойлон һагад хойно ...ноһоонь демжаг руу зөөжэ оро...

...ы даа, Серафим үбгэн эндэ гэм... бэшэ... Тэргэ, брезентэшье, ха... зээрдэ, хара хүүртигшье эндэ ...эй бэшэ. Серафим Жаркой ... гурбан жэлэй урда тээ сель...ой правлениһээ халаад, һайн мэ... гэхэ мэтые эрижэ эхилһэн юм, ...өөшье болотор эриһээр... Теэд ...эндэ халаад үгтэнэгүй.

...эхэтэй хамта, энэ сельпогой тү...лэгшэ Д. Галсановай няалгаһан ...ат: «Хилээмэн бэлээр муухай ...одог, угаагдаһан сэбэр мэшээгтэ ...ы» гэжэ уряалһаар лэ байн...

...э плакадые нүхэр Галсановай ...нь энгэртэ няагаал һаа, уд...нь ойлгожо, аҙиг сэбэрые сахи... болохо һэн ха.

В. Жамбалов.

Эмнэлгын газар хэрэгтэй

...най «Коммунизм» колхозой ...шад центрһээ дүшөөд километр... ...үлхисөөн гэжэ томо һуурин га...а ажаллажа байдаг. Иимэһээ ...озоймнай правлени, партийна ...низаци тэндэ медицинскэ пункт ...э үгыт гэжэ сомоной сессиһээ ...ээд, аймагай сесси хүрэтэр ...дал табиһан, Хэжэнгын айма... ажалшадай элүүрые сахилгын ...гһаа эхилээд, элүүр сахилгын ...истерство хүрэтэр эрилтэ хэһэн ...а...

...эгэтэ врач ерээ гэлсэбэ. «Гүүр...мнай медпункт нээгдэхэнь» гэ...һанаһамнай, хүндэтэ врач орой... гансахан үдэр соо эрьелдээд, ...гөө ябашоо.

...үүрые сахилгын таһаг юундэ..., гуйлтадамнай харюушье үгэ...й...

Д. Николаев.

...жэнгэ.

Зарим „жэжэ“ юумэн тухай

Манай Улан-Удэ городто һүүлэй жэлнүүдтэ олон шэнэ гэр баригдаа. Гадна үйлсэ, талмайнуудаар олон модон һуулгагдаа, сад, сэсэрлигүүд таригдаа. Эдэ бүгэдэдэ гүрэнэй ашагүй ехэ мүнгэн зөөри гаргашалагдаһан байна.

* * *

1955—1956 онуудта Сэлэнгэ мүрэнэй дамба зубшажа («Динамо» стадион пароходуудай зундаа тогтодог газар хоёрой хоорондо) хоёр сэсэрлиг таригдаһан юм. Гэбэшье, эдэ сэсэрлигүүд хашаалагдаагүй үлэшоо. Гадна тэндэ зооветинститудай студентнэр физкультураар хэшээл үнгэргэжэ, мододы гэмтээнэ. Горзеленхозойхид модо һуулгаха хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандадаг. Городто жэлһээ жэлдэ хэдэн мянган модо, һөөгүүд һуулгагдадаг байбашье, харууһалгын муу дээрэһээ олоороо гэмтээгдэнэ, хосорно. Городоо ногооруулха хэрэгые комсомолой болон пионернүүдэй организациин хиналта доро оруулаа һаа, үйлсэ талмайнууднай ойрын сагта гоё һайхан болохо һэн.

* * *

Горкомхозой Дорстройконторо городой үйлсэнүүдые асфальтаар хушадаг юм. Энэ хүдэлмэри тон ааляар, муу шанартайгаар хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 1956 ондо Смолиной үйлсые энэ конторын хүдэлмэришэд асфальтаар хушаһан байгаа. Асфальтын һандаржа, хобхоржо эхилхэдэнь, тэрээниие шэнээр хушаха хэрэг гараа. Теэд шэнэшье хушалтань урдынхиһаа һайн бэшэ.

* * *

Сэлэнгэ мүрэнэй эрьедэхи дамба болон шунгалгын газарые гэрэлтүүлхын тула 1956 ондо электрын лини татагдаһан байна. Мүнгэн зөөри гаргашалагдабашье, мүнөө хүрэтэр электрын гэрэл тэндэ носоогүй.

* * *

Городто закусочнанууд олон бии юм. Теэд эдеэлхэ гэхэдэ биратай эдеэн тэндэ олдодоггүй, харин архиһаа ехэ юумэ байдаггүй. Байрань досоогоо задагай зайдан, һайнаар түхеэрэгдэдэггүй байха юм. Эдэ бүгэдые Столовонуудай трест хаража байгаад, ямаршье хэмжээ абанагүй. Эдэ закусочнануудай орондо хэдэн диэтическэ столовонууд, буфедүүдые нээгээ һаа, һайн байгаа.

* * *

Уһа хубаадаг колонконуудые олошоруулха тухай Горводопроводой управлениин хүтэлбэрилэгшэд юушье хэнэгүй. Зарим айлнууд хэдэн кварталай саанаһаа уһа зөөжэ байһаар. Кировэй, Каландарашвилиин үйлсэнүүдэй захаар арбаад томо гэрнүүд баригданхай. Эдэ гэрнүүдтэ ажаһуугшад Смолиной үйлсэһөө уһа зөөнэ.

Эдэ «жэжэ» асуудалнууд арад зоной ажабайдалда ехэхэн түбэг татана. Ажалшадай депутадуудай Городской Совет эдээндэ анхаралаа табижа, дутагдалнуудаа һаяар усадхаха зэргэтэй.

М. Алашкевич.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭИ ҺҮҮЛЭЭР

„Агитаторнуудта туһаламжа хэрэгтэй“

Иимэ гаршагтай статья манай газетэдэ толилогдоһон юм. Статья дотор Ториин аймагай «Коммунизм» колхозой партийна организаци өөрынгөө гол зорилго—хүн зоноо хүмүүжүүлхэ уялгадаа анхарал багаар табина. Илангаяа малшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Тиихэдэ партийна организаци агитколлективэй хүдэлмэреэр һонирхоногүй, агитаторнуудта хэншье зүбшөөл, заабари үгэхэеэ болишонхой гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Манай редакцида КПСС-эй айкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Тус статья «Коммунизм» колхозой партийна организациин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, колхознигууд болон залуушуулай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа.

Тэрэшэлэн агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэһэн байна. Агитаторнууд семинар дээрэ өөһэдынгөө дүй дүршэл андалдаһан, хүдэлмэридөө бии байһан дутуу дунданууд тухайгаа зүбшэн хэлсэһэн байха юм. Мүнөө колхозой гэшүүдтэ зорюулагдаһан лекци, элидхэлнүүд уншагдадаг, таһалгаряагүй кинокартина харуулагдадаг болоо.

„Автоинспекторһээ яахадаа тэрьелнэбибди?“

Байгша оной майн 5-най номерто иимэ гаршагтай шүүмжэлхы статья «Мархайн аша Тархайн» буланда толилогдоһон байгаа. Тус статья дотор иигэжэ хэлэгдээ һэн: Ториин аймагай олон колхознигууд, механизаторнууд, албахаагшад мотоцикл худалдажа абаһан аад, тэрэнээ жолоодохо «эрхэ» олоодүй.

Бидэнэр—мотоциклтан сугларжа, байдалаа зүбшэн хэлсээд, аймагууд хоорондын ДОСААФ-ые даагша нүхэр Трутневые курса нээжэ, бидэниие һургыт гэжэ гуйһаар үнинэйбди. Тиибэшье Трутневэй хооһон найдуулгаһаа ямаршье үрэ гаранагүй гэжэ хэлэгдээ һэн.

ДОСААФ-эй республиканскэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Смирновой манай редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, статья дотор хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Ториин аймагта ДОСААФ-эй тусхай хүдэлмэрилэгшэ үгы байһан юм. Мүнөө тэндэ комитет бии болгогдонхой. ДОСААФ-эй эхин организацида мотоциклистнүүдэй өөһэдэйнь дураар курса эмхидхэгдэхэ байна.

ДОСААФ-эй аймагай комитедэй түрүүлэгшэдэ туһаламжа үзүүлхэ гэһэн заабари үгтэнхэй.

Зүүн зүгэй оронуудай культурын музей соо

Москва. Обухын үйлсэдэхи хоёр дабхар шулуун гэрэй үүдэндэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэһэн иимэ үгэнүүд аржын харагдадаг. «Зүүн зүгэй оронуудай культурын музей». Энэ музейн нээгдэһээр олохон жэл үнгэрбэшье, эндэ хүн зон ходол олон байдаг. Жэл, һара үнгэрхэ бүри музейн экспонадууд олошорно. Хитадай Энэдхэгэй, мүн Монголой искусствын шэнэ шэнэ зохёолнуудаар нэмэжэ байдаг ха юм. Һаяхан Монголой Арадай республикын зал соо зуу гаран шэнэ зүйлнүүд табигдаа.

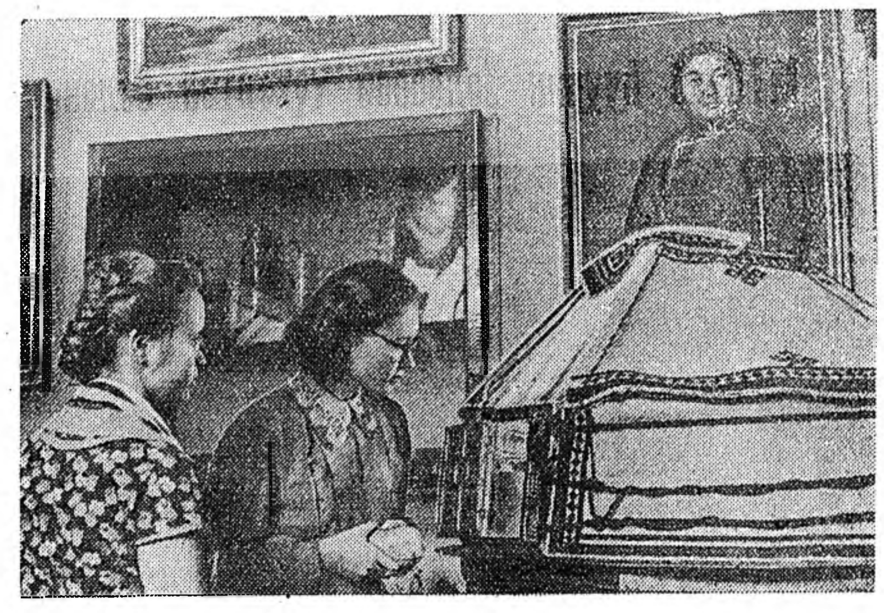

Москвагай ажалшад эдэ экспонадуудтайнь ехээр һонирхон танилсанад. Монголой мэдээжэ уранзурааша Манибатор «Хүдөө нютаг ба город» гэһэн томо зураг зуража, тэрээн сооо совет, монгол арадуудай хани барисаанай улам

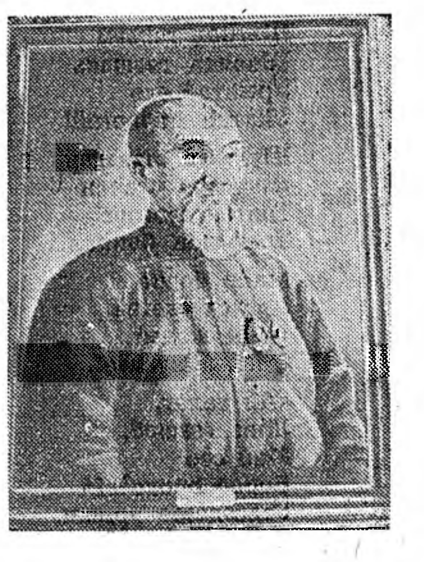

хүгжэжэ байһые, арадай засагай аша туһаар түрэл оронойнгоо хүгжэнги промышленностьтай болоо байһые гүнзэгы удхатайгаар харуулаа. Энэ зурагай удха тухай хэдэхэн үгөөр хэлэбэл иимэ: советскэ арадай туһаламжаар баригдаһан түмэр замаар түргэн поезд шуумайжа ябана, хонин һүрэгөө адуулжа байһан малшад тэрэниие угаа баяртайгаар угтанад. Мүн Улан-Баторта томо томо байшангууд, фабрика, завод харагдажа байна.

Уран гартан Доржи Лубсан хоёрой хэһэн һэеы гэрэй дүрсые хэдэн студентнэр ехээр һайхашааха зуураа, иигэжэ хөөрэнэд: ямар зохидхоноор хэһэн һэеы гэр гээшэб! (1-дэхи зураг). Гэр соонь радиоприёмник, номтой этажеркэ, түмэр орон, стол, стул. Городойшье шэнэ байраһаа дутахаар бэшэл.

Үнэхөөрөөшье уран дархашуул Монголой жиирэй малшанай мүнөө сагай ажаһуудалые шадамар бэрхээр харуулнхай.

Тусхай витринэ соо һиилүүршэнэй хэһэн элдэб зүйлнүүд табяатай. Заанай яһаар хэһэн үхэр, морин, хонин, тэмээн харагшадай анхаралые хандуулна. Яһаар хэһэн бишыхан шатарые тэдэнэр ехээр һонирхон харанад.

Уран гоёор бүтээһэн мүнгэн хутага, хэтэ, сахюур болон бусад зүйлнүүд зал соо табяатай. Аяар XIII—XV зуун жэлнүүдтэ хэгдэһэн шаажан табаг, аяга, домбо хаража москвагайхид ехэтэ һонирходог.

Монголой искусствын габьяата ажал-ябуулагшад болохо Ядомсүрэн, Чойдог гэгшэдэй зурагууд болон портредүүд һайн сэгнэлтэ абаа. (2-дохи зураг—Чойдогой зураһан Намсарай гэжэ түрүү малшан).

Ахадүүнэр Галба МНР-эй герб, Пунсуг хазаар моритой хүниие торгон ниидхээр уран гоёор оёжо эльгээгээ.

Хүбүүгээ тэбэринхэй монгол эхэнэрэй скульптурые Жамба хээ. Энэ скульптурые москвагаархин үни удаан анхаралтайгаар харана.

Шэл витринэ соо монгол хубсаһан—торгон тэрлиг, малгай, эрмэгтэй гутал болон бусад зүйлнүүд табяатай. Тэдэниие залуушуул илангаяа һонирхон харанад. Тэрэншье гайхалтай бэшэ юм. Эгээл түрүүшынхеэ тэдэнэр иимэ хубсаһа хараба ха юм. (3-дахи зураг).

Манай ороной столицын ажалшад монгол арадай искусствын зохёолнуудтай ехээр һонирхон танилсанад. Энэ хадаа ахадүү совет, монгол арадуудай хани барисаанай улам хүгжэжэ байһанай гэршэ мүн болоно.

Б. Дондоковой текст,
В. Львовой фото.

Цырэн ДАНДАРОВ

Гурбан ахадүүнэр

☆

ОЧЕРК

☆ ☆

БЭЕЛҮҮЛЭГДЭҺЭН ХҮСЭЛ.

...Зай, Михаил, бишни хэды бо... энэ тэрэ хүдэлмэридэ ябажа ...абиб даа. Электрохюрөөшэн ...гты гэжэ леспромхозой директ...э хүрэтэр лэ орохомни. Эсэгэм... зүбшөөнэ,—гээд Алексей дүү ...ндээ хэлэнэ.

...Тиигэ, тиигэ. Электрохюрөөшэн ...ходоо намаяа туһалагшаар ...һаашни кабель шэрэжэ, модо ...жа үгэжэ ядаха һэн гүб. Суг... хүдэлхэдэмнай шамда, намда... һайн байха һэн,—гэжэ Михаил ...тайгаар ахаяа дэмжэнэ.

...Үгы даа, эсэгэмнай ой модон ...шинии ажаллахые мүнөө зүб...эгүй, үшөө бага байнаш гэхэ ...а. Бишье тиигэжэ хэлэхэ бай...—гээд ахынгаа хэлэхэдэ Ми... урмаяа таһаран арайхан ...н табатай боложо ябаһандаа ...һондол—шамтаяа сасуу бай... яагаа һаабиб—гэнэ.

...Хүлеэжэ бү яда. Шишье үни ...эгүй намтаяа адли электрохю...шэн болохол байхаш,—гэжэ ...ешье электрохюрөөшэн болохо...сэд мэдээгүй аад, Алексей дүү...гээ һанаа сэдьхэлые заһана.

...Эй, Михаил, ши үшөө электро...өөгөөшье даахагүйш. Харин лэ ...орайнгаа шүүрхэ түлөэ хахал...һуухаһаашни дээрэ юумэ үгыл ...—гэжэ хоёр ахынгаа хөөрэлдөө ...аһан дүү хүбүүн Василинь ба...ахаяа шоглон хорынь малтана.

...һэ, болил даа. Шамһаал урид ...электрохюрөөшэн болохол бай..., харин шинии болотор хэзээб ...—гээд Михаил дүүдээ өөдэр...э ороно.

Мастерһаа табилга абанхай пункт ошожо ябахадаа Алексей олон юумэ бодоно. Тиигэбшье «һанаһан хэрэгни бүтэхэ аабза» гэжэ бэеэ урмашуулан найдаһаар, начальнигта зорижо ерэһэн хүсэлөө хөөрөөд:

—Мастер, Алексей Николаевич арсанагүйл даа,—гэбэ.

Хараха янзада даруу аалихан түни зантай, нюргаар үндэршье бэшэ һаа, тэбхэгэр үргэн сээжэрхүү, тэгшэ хүдэр бэетэй хүбүүнэй хүсэжэ ерэһэн хөөрөөень ханалгатайханаар шагнаһанай һүүлдэ:

—Эсэгыешни яһала мэдэхэб, ёһоор ажалша, уужам сэдьхэлтэй хүн гээшэ. Теэд харатайл бэе муутай болошоо. Ши ажалша бүлэһөө ургаһан байнаш,—гээд начальнигай хэлэхэдэ Алексейн хүдэр улаан нюурта омогорхол баярай тэмдэг үзэгдэхэдэл гэнэ.

—Эсэгэмнай мүнөө хүдэлжэ ябаа һаа, ехэл юумэ хэхэ байгаа. Теэд мүнөөшье миин һуудаггүйл даа,—гэжэ Алексей хэлэнэ.

—Зай, Алексей,—гээд начальник Николай Степанович Баяк үлэ мэдэг хүбүүн тээшэ шэртэжэ байд гээд, —электрохюрөөшэн болгохобди. Зүгөөр лэ хэдыхэн саг соо бэрхэ электрохюрөөшэнэй туһалагшаар ажаллажа, дүршэлдэнь һураха, тодхолыень олохо ёһотойш. Электрохюрөөгөөр модо унагааха гээшэшни тиимэ юрын хэрэг бэшэ юм,—гээд начальнигай хөөрэжэ ороходо, Алексей «гансата болгоо һаатнай яаха юм, яһала шадаха болонхой, туршажа үзөө һэм, аюулгүйгөөр ажаллаха техническэ заабаришье һайн шудаланхайб» гэжэ хэлэхээ хэды хүсэбэшье, аягүйрхэн бэеэ барижа, мүн тиигээд хүсэлыень бэелүүлһэн хүнэйнгөө заабари зүбшөөлыень хүндэтэйгөөр шагнан һуугаа һэн...

Тиигэжэ эгээл 1951 оной намар Алексей хүбүүнэй найдажа ябаһан нангин хүсэлынь бэелүүлэгдэхын замда орожо үгөө һэн. Алексей тэрэ намартаа бэрхэ электрохюрөөшэн Борис Стойкын туһалагшаар ажаллаба. «Бэрхэһээ бэрхэдэ һураха» гэжэ Алексей туһалагшаар үнишье ябангүй, удангүй хоёр һара болоод байхада «К-5» маркын шэнэхэн электрохюрөө даажа абаад, өөрөө ажаллажа оробо. Тиигээд Алексей түрүүшын үдэрһөө эхилжэ бодомжотой, бүтээсэтэйгээр ажаллахые оролдоно. Хурдан хурса хюрөөгэйнгөө аржагар томо модоной узууряар хииганан, хоёр тээшээ хибэдэһэ шэдэлэн ороходо урмашана. Ажалдаа түрүүшээр тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые оролдолгоороо, нэтэрүү тэмсэлээрээ дабахые хүсэнэ. Теэд бэрхэшээлгүйгөөр ямаршье ажал хэрэг бүтэдэггүй ха юм. Алексейн хэдышье шадаха болооб гэжэ һанабашье һаань, хюрөөгэйнь шүдэн бэшэнэйхиһээ түргэн мохоорошохо, гэнжэнь ходо таһарха, бүдүү модондо ороходоо хюрөөнь элһэтэй харгыда эсэжэ хирэһэн моринд ол хашан боложо. хэтэрхэдээ хүшэлдөөдшье абана. Тиигээд бүхэли үдэр үбдэгтөө хүрэтэр тонгойходоо нюрганиинь шалана, хүшэнэ, электрохюрөөдэ һэжэрүүлһэн гар мүрынь үбдэнэ. Хэды тиигэбшье, Алексей зүрхөө эдижэ сухариһанай тэмдэг гү, али туушагүй ябадал нүхэдтөө харуулхагүйе оролдоно. Гэбэшье, ушарһан бэрхэшээлнүүдые нүхэдэйнгөө туһа заабаригүйгөөр дабахань бэрхэтэй болоно. Мастертаяа хөөрэлдэнэ.

Нэгэтэ хюрөөгэйнгөө гэнжын таһаржа, һалахагүйдэ ядаад анхан һургаһан нүхэртөө ошожо хэлэбэ.

—Минии хюрөөгөөр татаад үзэ даа, ямар байгшааб,—гэжэ хэлэхэдэнь Алексей нүхэрэйнгөө хюрөөгөөр туршана. Тэрэнь угаа хүнгэхэнөөр гүйнэ.

—Ёһоор байна даа,—гээд Алексейн хэлэхэдэ, Борис Стойко щи гэнжээ һэлгэхэдээ дан шангаар татанаш гэбэ. Тиигээд хюрөөгөө һөөлжүүлэнгүй, сэхэ жэгдээр ябуулхые оролдо. Тиихэдээ хюрөөгөө дуран соонь табяад лэ, бага түлхин һагад ябуула. Шангаар хүсэлжэ түлхихэдэ өөрөө эсэхэш ., тиигээд хюрөөшни ехээр баалуулхадаа аалидажа ерээд хахажа байшахаяа һанадаг юм.

Алексей тиигэжэ байгаад нүхэдэйнгөө аша туһаар, һанаһанаа бэелүүлээгүйдөө һаладаггүй, тэсэмгэй зангаараа хэды бэрхэшээлнүүдые дабажа оролдоод ажаллахадаа, уданшьегүй үдэрэйнгөө нормо үлүү гаратар дүүргэдэг боложо, түрүүшүүлэй тоодо оролсоо һэн.

—Угааштароо бэрхэл электрохюрөөшэн болохо даа. Зориһондоо хүрөөгүйдөө зогсохогүй хүбүүн даа, — гэжэ мастерынь магтан хөөрэдэг.

Ажалаараа, амжалтаараа омогорхоһон Алексей хүбүүн газетэ, журналнууд дээрэһээ модошодой дүй дүршэл тухай уншадаг болобо. Нэгэтэ «Лесная промышленность» газетэһээ ой модоор элбэг баян аяар холын Карелидэ нэгэ леспромхозой электрохюрөөшэдэй ганса гансаараа туһалагшагүйгөөр модо унагаадаг болоһон тухай уншаад, өөрөө туршаад үзэнэ. Теэд хүбүүнэй энэ үүсхэлые леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд дэмжэхэһээ байха «манай эндэ энэ аргаар ажаллажа болохогүй» гэжэ хэлэһэн юм...

Ахадаал адли ганса Михаил электрохюрөөшэн болохоёо хүсэдэг байгаа бэшэ, мүн баһа Василишье энэ хүсэлдэ эзэлэгдэнхэй «байза даа» гэжэ һанажа сэдьхэжэ ябаа. Ахынгаа электрохюрөөшэнэй орёо оньһон онол арга шудалжа, хүсэд һайн электрохюрөөшэн болоһон хойно Михаил, тиигээд долоодохи класс дүүргээд ажаллажа байһан Василий хоёрынь электрохюрөөшэд боложо ахынгаа зэргэдэ жагсаба. Алексей дүүнэрээ дахуулжа, өөрһөө дутахагүй һайн электрохюрөөшэд болгохые оролдоно. Тиигэжэ хүсэлөө бэелүүлһэн гурбан ахадүүнэр Алексей, Михаил, Василий Липатниковтан Хандагайн леспромхозой Наранай модо бэлэдхэлэй пунктын нэрэ солотой эрхим түрүү ябадаг электрохюрөөшэд гэжэ суурхаба.

2. АХАДҮҮНЭРЭЙ АМЖАЛТА

...1956 оной эхин, шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэл һаяхан гараад байба. Январь һарын нэгэтэ үглөөгүүр һэн. Сагай эртэ байбашье, Бага Тарбагатайн мастерска участогай модошод тэдэнэй дунда ахадүүнэр Липатниковтан эртэлжэ ойдоо гаранхай, эршэтэ халуун ажалаа үни эхилэнхэй байба. Хурдан хурса хюрөөнүүдэй нэгэ жэгдэхэн ханхинаан, хүсэтэ тракторнуудай хүнхинөөн, хүжэ бүдүүн нарһан модонуудай газар дорьбосо хирэ хирэ болоод лэ унаха абяантай аялга нэгэдэн, баян тайгын ямар нэгэ тиимэ жэгтэй һонин хүгжэм мэтээр хүнэй шэхэндэ дуулдана.

Модошодой ажалдаа нилээд халажа ороһон хойно, наран модошодһоо гээгдэһэнһээ эшэһэндэл, орьёл торьёл үндэрэй оройгоор марьяаһаар, элшээр һулахан туяа гэрэлээ дэлгэһээр гаража ерэнэ. Байса үндэр хадын арада баригдажа байһанаа гэнтэ мултарһандал һалхинай ордоһолон ехээр хүдэлшэхэдэ ой модон хүүежэ, хэдэржэ байһан саһан бүгөө гүбижэ ороно.

— Зай, Алексей хоюулан шэнэ табанжэл соо мүрысөө баталхамнай гү,—гээд Борис Стойко Алексейдэ хандан хэлэхэдэнь, «мүрысөөшье һаа, мүхөөгөө үгтэхэлгүй хаб» гэжэ хүбүүн дотороо һанабашье маргангяар:

— Мэдэнэгүйб даа, табанжэлые гурбан жэлдэ дүүргэдэг хүнтэй мүрысэхэ хаба шадални хүрэхэ юм аал,—гэнэ.

— Хабашни хүрэхэһөө үлэхэ байха. Ши дүүрэн табанжэл соо хүдэлөөгүй аад, табанжэлэй түсэб дүүргээ ха юмши,—гээд Борис баяртайгаар хэлээд, — мүрысөөд турщая яаха һэм,—гэнэ.

—Зай, тиигэбэл мүрысэе, табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө,—гээд Борисай гарые Алексей бата шангаар адхан, — ахяа һаамни бү гомдоорой,—гээд энеэбхилэн хүхинэ.

— Ахяа һаашни баярлахаб.

Тиигэжэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө гэһэн эдэ хоёрой эдэбхи үүсхэлые леспромхозой модошод бултадаа дэмжэжэ, урилдаата мүрысөөндэ оролсогшодой тоо бүри олошорбо. Тэдэнэй дунда Алексейн бага дүү Василий мүн лэ хамсыгаа шаман шармайн оролсоо...

(Түгэсхэлынь хожом гараха)

Манай республикын hонин

МТС-эй hуурин болбосон тγхэлтэй болоно

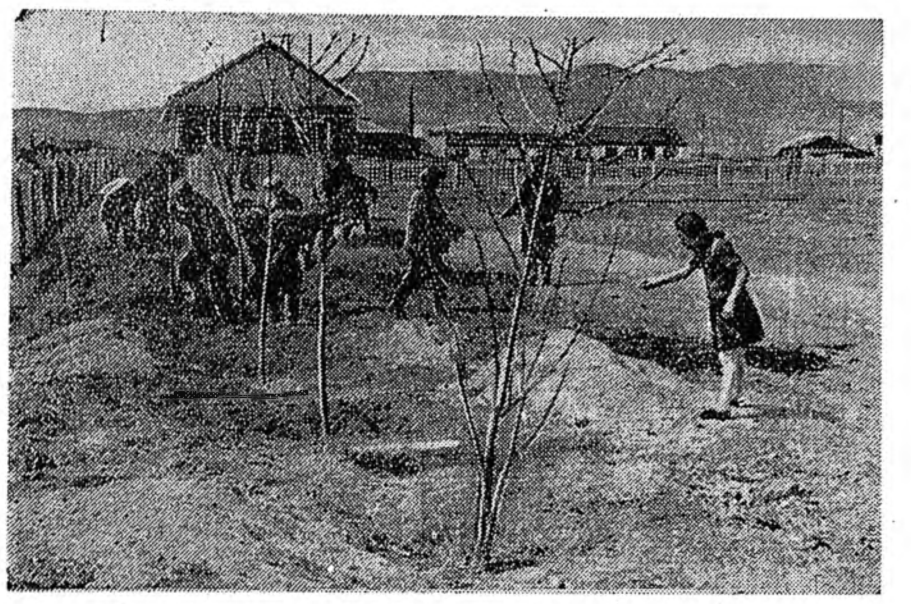

Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-эй центртэхи hуурин hүүлэй жэлнүүдтэ болбосон түхэлтэй болгогдожо байна. Олон гэрнүүд hэльбэгдэн табигдана.

Энэ жэлдэ конторын нэгэ ехэ байшан шэнэдхэн табигдаа. Тэндэнь конторын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй таhалгануудhаа гадна, партийна кабинет түхеэрэгдэжэ байна. Шэнэ конторые хүреэлүүлэн, нэгэ гектар шахуу талмайтай сквер бии болгогдоод хашаалагдаа. Тэндэнь элдэб модод таригдана. Скверэй ургамалнуудые уhалха түмэр сорго татагдажа, бэлэн болонхой.

Сквер дотор спортивна болон хүүгэдэй талмайнууд заhагдахаар хараалагдана.

Эндэ хоёр байратай шэнэ гэр, гараж баригдажа байнхай. Мүн арбаад гэр заhагдан табигдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цаган-Усанай МТС-эйхид модо hуулгажа байна.

А. Мантаевай фото.

Дүршэлтэйнь танилсаба

Шэнээр эмхидхэгдэhэн Бичурын хонинной совхозой хүтэлбэрилэгшэд, фермэнүүдые эрхилэгшэд hаяхан Мухаршэбэртэ ерэжэ, «Эрдэм» совхозой ажал хүдэлмэритэй, ажалай эмхидхэлтэй, hайшаалтай дүй дүршэлтэйнь танилсаба.

Тэдэнэр «Эрдэм» совхозой гахайн фермэдэ ошожо, гахайнуудые кормушка соо, хуурай тэжээлээр эдеэлүүлхэ, аргатайнь танилсаха зуураа, ажаглаhан дутагдалнуудаа ээдтэнь хэлэбэ. Тэдэ дутагдалнуудайнь нэгэн гэхэдэ—гахайнуудаа хуурай тэжээлээр эдеэлүүлдэг болоhон мүртөө уhаар хүсэд хангаагүй байна. Энэнь гахайн түргөөр таргалхада hаад ушаруулна.

Бичурын совхозой түлөөлэгшэд «Эрдэм» совхозой ажал хүдэлмэриие хараад, hайшаажа ошоо. Хаража, үзэжэ ойлгоhон юумэеэ өөhэдынгөө совхоздо хэрэглэхэбди гэжэ тэдэнэр найдуулба.

Хоёр совхозой түлөөлэгшэдэй уулзалгада КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр В. И. Дубровский, республикын совхозуудай управлениин түлөөлэгшэ байлсажа, шухала асуудалнуудые байра дээрэнь шиидхэбэ.

Манай корр.

Кударын hурагшадай спартакиада

Кударын аймагта hурагшадай спартакиада үнгэргэгдэбэ. Түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ 200 гаран эдир спортсменүүд хабаадалсаа.

Мүрысөөн 60—100 метрын урилдаагаар эхилээ. Бурят дунда hургуулиин hурагша Чагдурова 9,6 секунда соо 60 метр гүйжэ шалгараа. Жарков (Кударын дунда hургуули) 100, 400 метрын урилдаанда баранние ахин гараа. Лапшина (Кударын дунда hургуули) 4 метр 77 сантиметр утые харайгаа. 1500 метрын урилдаанда Цыренжапов шалгараа.

Үндэрые харайлгаар үсэд шанга тулалдаан болоо. Эндэ Кударын дунда hургуулиин hурагшад Серебрякова Будаев хоёр түрүү hуурида гараа.

Диск шэдэлгээр, мүн ядро түлхилгөөр Яковлева (Тамирай дунда hургуули) hайн амжалта туйлаа.

Эстафетнэ урилдаанда Кударын дунда hургуулиин спортсменүүд түрүү hуурида гараа.

Волейболоор, баскетболоор болоhон мүрысөөндэ Кударын дунда hургуулиин команда эмхитэй hайнаар наадажа, баранние шүүгээ.

Велосипедээр 5, 10, 15, 25 километртэ болоhон урилдаан ехэ hонирхолтойгоор үнгэрөө. Эндэ Тамирай дунда hургуулиин команда (Короткова, Кривогорницын, Кузьмина, Афанасьев) шалгараа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёhоор, Кударын дунда hургуулиин команда түрүү hуури эзэлээ.

5—7-дохи классуудай hурагшадай дундаhаа Тамирай дунда hургуулиинхид шалгараа.

Р. Григорьев.

Нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ

Бургалтайн МТС-эй механизаторнууд Бато Дашижапов, Баяр Банзаракцаев, Николай Осколков гэгшэд ажалдаа оролдосотойгоор хандана. Тэдэнэр «Улаан Бургалтай» колхозой дүрбэдэхи бригадын поли дээрэ газар хахалжа эхилhэнhээ хойшо үдэр бүриингөө нормые 100—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн прицепщигүүд Бато-Цырен Бадмаев, Валько Ульзутуев оролдосотой ажалаараа шалгарна.

С. Табдаев.

Ш. НИМБУЕВ

Майн бороо

Үүр сайгаа
Үды байна...
Үгы даа, үгы,
Унтахаяа болёоб!
Урма баяр
Ургаба зосоом:
Шагаабаряа нээгээд,
Шагнан гэhээм
Шааяха гээшэнь
Урматай ехэ
Уhатай бороогой!

Шүлэгэй шэнэхэн
Шүрбэhэ утаhан
Толгой соомни
Томогдон байнал...

Майн бороо
Ургаса ехэтэй,
hайн жэлэй
Орохые зүгнөө!..

«Ай халаг,
Яана гээшэб,
Май соо
Бороо орохоёо!»
Гэлсэдэгээ урдань
Гэнтэ hананаб...

Шаая, шаая,
Хонон үнжэн,
Шаая, шаая,
Хэдэн хоног!

Хүн бүхэниие
Хүхеэн, баясаан,
Сэдьхэлдэнь баярай
Сэсэг hалбараан,
Шабжархай шангаар
Шааян байhан

Энэ бороо
Бороо бэшэ,
Арад зоноймн
Ажалша гарай
Альган дээрэ
Адхаржа байhан
Алтан гээшэл!

Энэ бороо
Бороо бэшэ,
Жэгдэ гоёор
Жэрылгэн табиhан
Томо мантан,
Тон сэбэр
Торхонууд соомнай
Тогтожо байhан
Тоhон гээшэл!

Энэ бороо
Бороо бэшэ,
Артелиин олон
Амбаар худар
Шэдэгдэн байhан,
Шэлэмэл эрхим
Шэниисэ арбайн
Шэмэтэ тарган
Ороhон гээшэл!..

Шаая, шаая,
Хонон үнжэн,
Шаая, шаая,
Хэдэн хоног!

Холын бэлшээридэ

Сосорой Жамса Цырендулма нүхэртэеэ, Тоня басагантаяа зургаан жэлэй туршада hубай мал адуулагшаар Закаменай аймагай «Коммунизм» колхозой холын гүүртэдэ хүдэлнэ. Зунай аяма халууншье, үбэлэй сэнтэмэ хүйтэншье, хабарай хагсуу hалхиншье байг хамаагүй малшадай энэ бүлэ эрэлхэгээр ажалладаг.

Адуулгашан Жамсында ошоходо хашаа хорёоень тойроод, улаан, малаан, сагаан сар дүүрэн. Заримаиинь үдэртөө эдиhэн хагдаяа хибэжэ, зариманиинь бухиндаhан юумэдэл мүргэлдэн, тангаршаалдан байхань харагдана.

Жамса үбгэн сарнуудайнгаа нюрга эльбэн ябажа, ажалша бэрхэ нюдөөр шэртэн харана. Урдаhаань бэеэ мэлиитэр долёожорхиhон, тарган hарагар сарнууд үүгэнэлдэн зогсоно.

Сарнуудынь үбэлдөө бэлшээридэ ябажа гараhаншье hаа, мүнсэгэрхэнүүд харагдана. Хайшан гэжэ, ямар аргаар иимэ амжалта туйлагдааб гэжэ hонирхоходо, мал адуулагша иигэжэ харюусаба.

—Колхозоймнай адуун hүрэг үбэлэй янгинама хүйтэндэ багсашье үбhэ эдингүй, гансал хагданда бэлшээд, арьбантай далантайгаар хүхэ ногоогоо угтадаг ха юм. Энээгээр бодоходо, узуур дээрээ хатаhан хагдан үхэр малдашье hайн тэжээл болодог,—гэжэ Жамса үгэеэ эхилнэ. —Бидэ үбэлынь декабрь, январиин хүйтэндэ сарнуудтаа гансал үглөөгүүрнь үбhэ үгэдэгбди. Хагданда бэлшэhэн сарнууд үбэлдөө турадаггүй, харин сүүдхэдээ 200 граммаар шэгнүүрээ нэмэжэ байдаг юм.

Зунай сагта хоёр хоноод, бэлшээриингээ газарые hэлгэдэг заншалтай. Нэгэ лэ газартаа ходо бэлшээгээ hаа, эдеэлсэ муудажа, сарнуудшье таргалдаггүй байна бшуу. Нэгэ газартаа хоёр хоногhоо дээшэ бэлшээжэ болохогүй. Үлхигдээгүй эдеэлсэтэй хада уулаар сарнуудаа бэлшээгээд, хэды хоногhоо хуушан бэлшээридэ бусажа ерэхэдэ тэндэ эдеэлсэнь hайжараад, үбhэ ногоониинь hэргээд байдаг. Иигэжэ бэлшээри зүбөөр ашаглахада мал түргэн таргалдаг. Нёдондо жэлдэ далаад толгой тарган сарнуудые гүрэндэ худалдаhан юм. Гүрэндэ худалдагдаhан сарнуудынь тус бүридөө зуугаад шахуу килограммаар нэмэhэн байгаа бшуу.

Сосорой Жамсын бүлэ үбэлэй бэлшээри hайнаар үнгэргөөд, мүнөө хабарай бэлшээри эрхимээр эмхидхэжэ, саашадаа зунайнгаа бэлшээридэ гарахаар бэлдэжэ эхилэнхэй.

Адуулагшадай энэ бүлэ мүнөө хаража байhан 90 гаран сарhаа гадна, үшөө зуугаад хашараг нэмэжэ абаа.

Энэ колхоз жэлhээ жэлдэ гүрэндэ тарган мяха ехээр худалдадаг болонхой. Үнгэрhэн жэлдэ мянга гаран центнер тарган мяха гүрэндэ тушаажа, худалдажа, ехэ олзо доход оруулаа.

Тиихэдэ Жамса үбгэнэй бүлэ энэ шухала хэрэгтэ жэл бүри өөhэдынгөө хубитые оруулдаг. Энэшье жэлдэ тэдэ ажалдаа hайн амжалта туйлаха хүсэлэнтэй.

Б. Шойдоков.

Мэргэн буудагшадай мүрысөөн

Мэргэн буудалгаар республикын чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө мүрысөөн 5 үдэрэй туршада үргэлжэлбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёhоор, ДОСААФ-ай мэргэн буудагшадай спортивна клубай команда шалгаржа, физкультура ба спортын республиканска комитедэй дамжуулгын шанда хүртэбэ. «Буревестник» команда—хоёрдохи, «Байкал» команда—гурбадахи hууринуудта гараа.

Өөhэд хоорондын мүрысөөндэ Жамбалов (ДОСААФ) республикын чемпион болоо. Эхэнэрнүүдэй дундаhаа Докучаева («Буревестник») түрүү hуури эзэлээ.

Энэ мүрысөөндэ шалгарhан мэргэн буудагшадhаа республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэхэ юм. Тус команда РСФСР-эй түрүү hууриин түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха байна.

А. Игумнов.

Хурдыень туршаад үзэхэмни..:

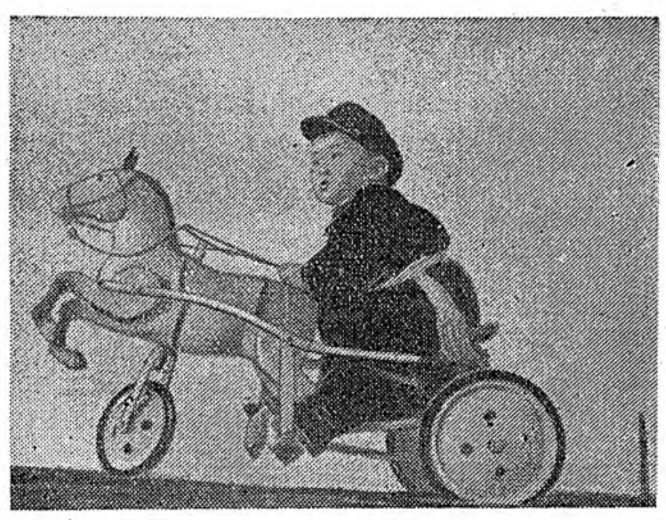

Хүрин хээр
моринойнгоо,
Хурдыень туршаад
үзэхэмни.
Мүнөө зундаа
колхозойнгоо
Моридой урилдаанда
hорихомни.
Магад түрүүлжэ
ерээ hаа,
Магтуулхал hэм даа
колхозоо.

Д. Цыреновэй шүлэг,
Д. Чимитовэй фотоэтюд.

Монгол-Совет хани барисаанай обществын съ

УЛАН-БАТОР, майн 20. (ТА Монгол-Совет хани барисаана... ществын хоёрдохи съезд майн... нээгдээ. МНР-эй Министрн... Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеде... МНРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи ... ретарь Д. Дамба, МНР-эй а... агууехэ хуралай президиумэй... рүүлэгшэ Ж. Самбу болон па... правительствын бусад хүтэлб... лэгшэд заседанида байлсаа. ... голдо байдаг советскэ посол В... Писарев мүн лэ заседанида ба...

Гадна, Туркменскэ ССР-эй к... турын министр А. Оразов түр... ВОКС-ын делегаци съездын хү... мэридэ хабаадалсана.

Тогтоогдоhоор майн 22-то 10... гүйсэхэеэ байhан Монгол-Сове... ни барисаанай общество респу... кын эгээл эдэбхитэй ниитын о... низацинуудай нэгэниинь юм. ... ществын нэгэдэхи съездын бол... 1952 онhоо эхилээд, 1956 оной... хүрэтэр обществын гэшүүд анх... 30 мянган хүн байhанаа 133 мя... хүн болотороо олошороо.

Монгол-Совет хани барисаа... обществын центральна соведэй... рүүлэгшэ Б. Дуйнхоржав съезд... рэ тоосоото элидхэл хээ.

Неру Бандаранаике хоё... хамтын мэдүүлгэ

ДЕЛИ, майн 20. (ТАСС). Ко... бодо байхадаа Неругэй хэhэн ... сээнэй, hүүлээр гар табигдаhан... диин премьер-министр Неру Це... ной премьер-министр Бандаран... хоёрой хамтын мэдүүлгэ Де... толилогдоо.

Элдэб оронуудай амгалан та... наар зэргэ оршохо тухай. үзэ... ондоогоор хэлэхэдэ, панча шил... үнэн сэхэ байhан тухайгаа ... премьер-министрнүүд мэдүүлбэ...

Премьер-министрнүүд Суэцкэ... налаар суднануудай дахин ябо... болоhон ушарые hайшаагаа. Г... шье, Баруун Азида тохёолдо... байдал тушаа hанаата боложо б... hан тухайгаа тэдэнэр мэдүү... Гансал эндэхи оронуудай ара... лэ шиидхэгдээгүй асуудалнуу... шиидхэхэ ёhотой гэжэ мэдүүлгэ... хэлэгдэнэ. Тэдэнэй хэрэгүүдтэ... доо гүрэнүүдэй оролсоо hаань, ... дэхи байдал улам шангадаха ... на.

Хитадай Арадай Респуб... ООН-до заатагүй түлөөлэгдэхэ... той гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ...

Атомна, термоядерна буу зэ... гэй туршалга дары болюулагд... ёhотой гэжэ хоёр премьер-мини... мэдүүлгынгээ түгэсхэлдэ уряал...

Индонезидэ хархис этэгээд... орондоо харша ябуулга хэ...

ДЖАКАРТА, майн 20. (ТАС... Хэдэн хархис партинуудай бо... бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ... нөө Суматра дээрэ суглараад ... на. Хатта, мүн Машуми ба соци... стическэ партиин хүтэлбэрилэг... дэй зариманиинь, тэрэшэлэн арм... офицернүүдэй бүлгэмүүдэй түл... лэгшэд—Симболон, Ахмад Хусе... «Совет Гаруда» (урда Сумат... гээшын түлөөлэгшэд болон бу... эндэ уулзаа.

Индонезиин нэгэдэлые, бэеэ да... хай байдалыень hулаpуулха зор... готой эдэ хархис этэгээдүү... харша ябуулгыень газетэнүү... олонхинь буруушаана. «Суматра... бэеэ даанхай гүрэн байгуулха»... hэн хархис түсэб бэелүүлхэ тал... эдэнэр ябуулга хэжэ болоо гэ... «Сулу Индонезия» газетэ заана...

Италида шэнэ правительств... байгуулагдаhан тушаа

РИМ, майн 20. (ТАСС). Майн... дэ сенат болон депутадуудай па... та зарлагдажа, тэрээн дээрэ ш... правительствын саашадаа бэел... хэ түсэб зүбшэн хэлсэгдэхэ. З... правительствые Дзоли толгой... Дзолиин мэдүүлгэ хэhэнэй hүүл... майн 31-дэ энэ мэдүүлгэнь зүбш... хэлсэгдэжэ эхилхэ.

Христианско-демократическа п... тиин эгээл хархис этэгээдүүд ш... правительствода министрнүүд бол... гэжэ «Унита» газетэ тэмдэглэ... Олон министрнүүд ороной хар... үзэлтэй капиталистнуудтай, газа... эзэдтэй танил тала юм.

Даниин хүн зоной тоо

КОПЕНГАГЕН, майн 20. (ТАС... Хуулита газарhаа толилhон мэдэ... нэй ёhоор, 1955 оной октябриин... дэ Даниин хүн зон 4 миллион ... мянга болоо.

МИЛИЦИИН СТАРШИНА

Михаил Прокопьевич Астраханцев Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын эмхи зургаануудай үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэниинь юм. Тэрэ хадаа мүнөө гуша нэгэдэхи жэлээ үнэн сэхээр хүндэтэй ба харюусалгатай алба хэжэ ябана.

Шэн габьяата, үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө Михаил Прокопьевич Ленинэй ба Улаан Тугай орденуудаар, мүн хэдэн медальнуудаар шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: милициин старшина М. П. Астраханцев.

АЙЛАЙ ГАЗАА ЕРЭhЭН БААБГАЙ

hонин ушар

— Баян голдомнай Улан-Удые театр ерээд, мүнөө үдэшэ «Сэсэгмаае» харуулханъ ха. Би Дагзамаатай сугтаа ошожо хаража ерэхэмни. Оройл ерэхэ ёhотойбди, хонидоо хаажархёоб, та үүдээ шэбхэдээд унташооройгты,—гэжэ гэр hахижа үлэхэ Дарижап хүгшэндөө хэлээд, хонишон Ринчин-Ханда Сыбжитова хүршэ отарынгаа хонишон Дагзамаа Санжиеватай Баян гол ошоо hэн.

«Би залуудаа наадан зугаада ябахыса ябагша hэм даа. Одоол театрта ошонгүй яаха hэм, городhоо ерээ хаям» гэжэ шэбшэhээр гэртээ үлэhэн Дарижап хүгшэн унтахаяа хэбтэбэ...

Орой hүни. Гэнтэ юумэнэй түршэгэнэхэ абяанhаа хүгшэнэй hэришэн гэхэдэнь, хэрэлсы дээрэнь хүндөөр нэгэ юумэн гэшхэhэн шэнги дуулдаад, үүдэнэй барюул олохо ядаhан хүнэй нюдэ балай тэмтэржэ байhандал үүдэ hаршагануулжа байба. Түр зуура шэхээ шагнаад хэбтэhэн хүгшэн унтариhаа бодонгүй «нөөхидүүлнн ерэбэ гээшэ гү» гэжэ hанаhандаа:

—Хэмши?—гээд hураба. Шагнаархахадань харюу дуулдабагүй. Хүгшэнэй дахин асуухадань харюу баhал дуулдабагүй. Тиихэдэнь хүгшэн хэбтэд гээд унтариhаа яаралгүй бодожо үүдэеэ нээжэ газаашаа харахадань, дуулдаха юумэн байбагүй. «Үгы, теэд юугээ дуулаа hэнбиб...» гэжэ бодоhоор хүгшэн хэбтэжэ унташана.

Театр харахаяа ошогшод орой, hүниин тэн үнгэрөөд байхада отарадаа бусажа ерэбэ ха. Гэртээ орожо ябатараа, ветврачта үзүүлхэеэ хэрэлсын хажууда орхиhон үхэhэн хонинойнгоо мяханай үгы байхые обёороод, «мяхыемнай нохой эдижэрхибэ гээшэ гү, теэд манда нохой үгы hэмнай» гэжэ hанаад Ринчин-Ханда хараашалба. Гэрhээ хойшоо арбаад гаран алхам газарта нэгэ юумэнэй хүдэлhэн шэнгеэр түглыжэ харлажа хэбтэхыень гэнтэ обёоржорхёод:

— «Үгы, тэрэ юун гээшэб. Нохой ерээд нөөхи хонинойнмай мяхые эдижэ байна гээшэ гү,—гээд харлажа байhан юумэндэ дүтэлжэ ерэхэдэнь, томо гэгшын тайгын хара баабгай гэнтэ хойто хоёр хүл дээрээ бодошобо. Айлай газаа баабгай ерээд иигэжэ байха юм гэжэ ой ухаандаашье оруулаагүй ябаhан эдэ хоёр хонишод хэмгүй ехээр сошоhондоо гэдэргээ гүйлдэн гэртээ орожо, үүдэеэ хүшөөд, үзэhэн хараhанаа хүгшэндөө хөөрэхэ зуураа хойто сонхоороо хараба.

— Ай, заяан зайлуулаг, яаhан жэгтэй юм гээшэб. Тугаар үүдэеэ нээгээ hаа гэртээ hуужа байгаад баабгайн хүнэhэн болошохомни гээшэл, — гэжэ байжа хүгшэн ехэл зэбүүрхэнгеэр дуугарба.

Тэрэ баабгайнь үүрэй сайтар мяхаяа эдеэд, үдэр болохотой адли хойто хадын ой руу шэглээ ха.

Үглөөгүүр эртэлжэ Ринчин-Ханда Сыбжитова фермэ ошожо, болоhон ушараа зондо дуулгаа hэн. Тиихэдэнь агнууриин мэргэжэлтэй болоhон совхозой партийна эхин организациин секретарь Доржо Дагбаев, главна инженер-механик Иннокентий Машанов хоёр совхозой центрhээ энэ отарада ерэбэ. «Хэзээшье орхиhон hэедээ ерэжэ болохо. Оройхон ерэхэ ёhотой» гэлсэжэ хонишодтой хөөрэлдэжэ hууба ха. Үдэшын боро хараан боложо байба. Гэнтэ хүршэ отарынь хонишон Дагзамаа Санжиева ехэл мэгдэнги газааhаа орожо ерээд:

—Одоол нөөхимнай ерэбэ бэшэ гү? Хойто хадымнай модон соо гэшүүhэнэй хухарха, тас няс гэхэнь дуулдажа байнал,—гэбэ ха.

—Зай даа,—гэлдэн нөөхи хоёр ангуушаднай бэеэ зэhэн гаража, ошоhон мүрөөрөө баабгайн бусажа ерэхыень хүлеэжэ, хараашална. Харагданагүй. Дуулдахаяашье болишобо. Гэнтэ гэрэй баруун үгүүгэй саанаhаа зантагар хара баабгай гаража ерээд, хойшоо хаража hууhан ангуушадта гурбан алхаhаа холо бэшэ зогсошобо.

—hү! Харыш, энэ ерэбэл,—гээд ангуушанайнь нэгэн сошордонгёор дуугарба. Тэдэ хоёр бэлэн байhан буунуудаа баабгай тээшэ шэглүүлхэтэеэ адли зэргэ шахуу буудажархиба. Баабгайшье сошоhондоо гэрэй ханын дорьботор оог хашхаргаа табяад, шуhа хаян гэдэргээ гүйшэбэ. Арба гаран алха гүйhэн хойнонь Доржо Дагбаев дээрэhээнь дахин нэрбэжэрхёо.

Энэ ушар Хориин совхозой 3-дахи фермын Баян гол гэжэ тосхонhоо баруун хойшоо холо бэшэхэнэ оршодог Хан Жаргаланай нэгэ отарада болоо юм. Хотондо ороhон шоно, баабгайе добёохо буугүй байжа болохогүй, «нохойгүй айл дүлии, нугаhагүй нуур дүлии» гэhэндэл нохойгүй hуужа болохогүй байhые дээрэ хэлэгдэhэн ушар гэршэлэн харуулна.

Ц. Дандаров,
манай корреспондент,
Д. Дашиев,
«Улаан туяа» газетын таhагые даагша.

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00431. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2169.